

Təhsil millətin gələcəyidir!

Hərəkət

Heydər Əliyev

AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ

Azərbaycan Respublikası
Təhsil Nazirliyinin orqanı

15 oktyabr 2021-ci il
№39 (8947)

www.muallim.edu.az
muallim@edu.gov.az

Prezident İlham Əliyev

**Həm məktəblərdə,
həm ailələrdə
ənənəvi dəyərlər bizim
əsas sütunumuzdur**

Bizim gənclər
artıq müzəffər
XALQIN
nümayəndələri
kimi böyüyəcəklər

Gənclərimiz ənənəvi dəyərlər əsasında tərbiyə almırlırlar. Həm məktəblərdə, həm ailələrdə ənənəvi dəyərlər bizim əsas sütunumuzdur. Azərbaycan dəyərləri, milli dəyərlərimiz bizim üçün əsas prinsipdir və gənc nəsil də bu ruhda tərbiyə almmalıdır, milli ruhda, vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə almmalıdır. Gənc nəsil mənfi xarici təsirdən uzaq

olmalıdır və buna nail olmaq üçün tərbiyə işləri aparılmalıdır. Gənclər savadlı, bilikli olmalıdır, eyni zamanda, milli mədəniyyətimizə yaxın olmalıdır... Əlbətta ki, ikinci Qarabağ müharibəsinə dəki parlaq tarixi Qələbəmiz gənclərin tərbiyə içinde əsas rol oynamalıdır... Bizim gənclər artıq müzəffər xalqın nümayəndələri kimi böyüyəcəklər.

İnklüziv bir keyfiyyətdir.
İndiyədək bu keyfiyyətin təmin olunduğu barmaqla sayılacaq qədar -uzun müddət, sadəcə Bakıda 4 belə sinif olub.

Bakıda 246 nömrəli tam orta məktəb, Qubada 2 nömrəli məktəb-lisey, Gəncədə 39 nömrəli, Sumqayıt şəhərində 4 və 21 nömrəli, Şirvanda 10, Şə-

ki şəhərində 12 nömrəli tam orta məktəblərdə də inklüzivlik təmin edilib.

Qazax şəhər 2 nömrəli tam orta məktəb "İnklüziv sinif təşkil edilən ümumi təhsil müəssisələrinin şəbəkəsinin genişləndirilməsi" layihəsi çərçivəsində bu tədris ilində 7 bölgədə yaradılan 8 inklüziv məktəbdən biridir. Bu məktəb də yuxarıda adını çəkdiyimiz 7 məktəb kimi xüsusi

meyarlar əsasında seçilib.

Məktəbin tədris işləri üzrə direktor müavini Kəoniş Kerimova "Azərbaycan müəllimi" qızəetine bildirib ki, 20 nəfərdən təşkil olunan inklüziv sinifdə 2 nəfər əlliyyi olan şagird təhsil alır və onları məktəb cəlb etmək elə də asan olmayıb:

⇒ Ardu səh.13

İnklüziv təhsil

BU SAYIMIZDA

**Görkəmlı alimin
xatirəsinə**

Görkəmlı alim, uzun illər fizika fənni üzrə beynəlxalq olimpiadalarда iştirak edən milli komandanın rəhbəri mərhum müəllim Nəcif Nəbiyevin əziz xatirəsinin yad edilməsi, eyni zamanda şagirdlərdə fizika fənninə olan marağın artırılması, fizika elmi üzrə akademik biliykləri yüksək olan şagirdlərin həvəsləndirilməsi məqsədi ilə VIII-IX sinif şagirdləri arasında fizika olimpiadası təşkil edilib.

⇒ səh.7

**Rəqabətlilik
namına**

Türkiyəli tələbələr də AzMÜ-nu seçdiklərini, bu programla 2 il Bakıda oxuyacaqlarını dərin məmənluq hissi ilə qeyd edirlər. Universitetdə müəllimlərin, tələbə yoldaşlarının məhrəbənlığından, istiqanlılığından çox razi qalan türkiyəli Emir Eminoglu "Özünü evindəki kim" hiss etdiyini deyr. İstanbullu gənc ümumlikdə azərbaycanlıların çox qonaqpərvər olmasından, onlara hər cür yardım və dəstək göstərmələrindən ağızdolusu danışır.

⇒ səh.11

**2021-ci ilin
inqilabi kəşfləri**

İsveçin paytaxtı Stokholmda Nobel Müdafatçıları Komitəsi ənənəyə uyğun olaraq, ayri-ayrı elm sahələrində 2021-ci il üçün Nobel mükafatı laureatlarının adlarını açıqlayıb. www.nobelprize.org saytının məlumatına əsasən, Isveçin Karolinsk İnstiutu tərəfindən elan edildiyi kimi, fiziologiya və tibb üzrə mükafata "Temperatur və toxunma reseptörələrinin keşfi etdiyinə görə" amerikalı Devid Julius layiq görüldü.

⇒ səh.16

“Azərbaycan gənclərinin nüfuzlu xarici ali təhsil müəssisələrində təhsil imkanlarının genişləndirilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci il 30 sentyabr tarixli 2931 nömrəli Sərəncamının icrasının təmin edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin Sərəncamı

“Azərbaycan gənclərinin nüfuzlu xarici ali təhsil müəssisələrində təhsil imkanlarının genişləndirilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci il 30 sentyabr tarixli 2931 nömrəli Sərəncamının icrasını təmin etmək məqsədi:

1. Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi və icra prosesində müeyyən ediləcək digər aidiyiyəti dövlət orqanları (dövlətin hüquqi şəxsləri) ilə razılışdırmaqla, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin normativ hüquqi aktlarının “Azərbaycan gənclərinin nüfuzlu xarici ali təhsil müəssisələrində təhsil imkanlarının genişləndirilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci il 30 sentyabr tarixli 2931 nömrəli Sərəncamına (bundan sonra - Sərəncam) uyğunlaşdırması ilə bağlı təkliflərini iki ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə teqdim etsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi və icra prosesində müeyyən ediləcək digər aidiyiyəti dövlət orqanları (dövlətin hüquqi şəxsləri) ilə razılışdır-

maqla, gənclərin xarici ölkələrin nüfuzlu ali təhsil müəssisələrində təhsil almalarına dair Dövlət Proqramının layihəsini bir ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə teqdim etsin.

3. Razılaşdırma prosesinin iştirakçıları (əsas və birgə icracılar) bu Sərəncamın icrası ilə bağlı normayaratma vəzifələrindən irəli gələn məsələlər üzrə (layihə və təkliflərin baxılması, hazırlanması, razılışdırılması, təqdim edilməsi və s.) müvafiq tədbirlər görüb icra vəziyyəti tələb etdikdə, məlumatları icra üçün ayrılmış müddətin birinci yarısı başa çatanadək Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə təqdim etsinlər.

4. Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları üç aydan gec olmayıaraq, Sərəncamın icrasını təmin etmək məqsədilə öz salahiyətləri daxilində normayaratma vəzifələrindən irəli gələn tədbirlər görüb, normativ

hüquqi aktlarını və ya təkliflərinin olmadığı barədə məlumatı Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyinə təqdim etsinlər və icra vəziyyəti tələb etdikdə, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə məlumat versinlər.

5. Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının və normativ xarakterli aktların Sərəncama uyğunlaşdırılmasını təmin edib, bu barədə dörd ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə məlumat versinlər.

6. Bu Sərəncamın 1-ci, 3-cü, 4-cü və 5-ci hissələrinin icrasına nəzarət Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinə Aparatının Hüquq və qanunvericilik şöbəsinə, 2-ci hissəsinin icrasına nəzarət Humanitar məsələlər şöbəsinə həvalə edilsin.

7. Bu Sərəncam imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

**Əli ƏSƏDOV,
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri**

Bakı şəhəri, 7 oktyabr 2021-ci il

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2010-cu il 14 dekabr tarixli 235 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Doktoranturalar yaradılan Azərbaycan Respublikasının ali təhsil müəssisələrinin, elmi müəssisə və təşkilatların Siyahısı”nda dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddesinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə **qərara ahr**:

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2010-cu il 14 dekabr tarixli 235 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010, № 12, maddə 1117; 2011, № 9, maddə 853; 2013, № 7, maddə 883, № 10, maddə 1232; 2014, № 1, maddə 57, № 6, maddeler 736, 752; 2015, № 4, maddə 455, № 8, maddə 967; 2016, № 5, maddə 955, № 6, maddə 1208, № 8, maddə 1435, № 11, maddə 1953; 2017, № 2, maddə 301, № 4, maddə 667, № 7, maddə 1494, № 10, maddə 1931; 2018, № 3, maddə 598, № 8, maddə 1798, № 9, maddə 1935; 2019, № 1, maddə 150, № 5, maddə 944, № 8, maddə 1463, № 12, maddə 2089; 2020, № 1, maddə 83, № 4, maddə 481, № 11, maddə 1412; Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2021-ci il 11 iyun tarixli 168 nömrəli Qərarı) ilə təsdiq edilmiş “Doktoranturalar yaradılan Azərbaycan Respublikasının ali təhsil müəssisələrinin, elmi müəssisə və təşkilatların Siyahısı”nın “Azərbaycan Mərkəzi Kooperativlər İttifaqı üzrə” bölməsinin 1-ci hissəsinin 4-cü sütunu “elmlər doktoru üzrə” sözləri əlavə edilsin.

**Əli ƏSƏDOV,
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri**

Bakı şəhəri, 8 oktyabr 2021-ci il

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2021-ci il 15 sentyabr tarixli 547s nömrəli Sərəncamının icrasının təmin edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası təhsil nazirinin əmri

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2021-ci il 15 sentyabr tarixli 547s nömrəli Sərəncamının icrasını təmin etmək məqsədilə “Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi haqqında Əsasname”nin 13.5-ci bəndini rəhbər tutaraq

ƏMR EDİRƏM:

1. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2021-ci il 15 sentyabr tarixli 547s nömrəli Sərəncamı icra və rəhbərlik üçün qəbul edilsin.

2. 2021/2022-ci tədris ili üçün Təhsil Nazirliyinin tabeliyində olan peşə təhsili müəssisələri üzrə tələbə qəbulu yerlərinin bölgüsü təsdiq edilsin.

3. 2021/2022-ci tədris ili üçün “Profi-resurs” Peşə Təhsil Mərkəzi üzrə tələbə qəbulu yerlərinin bölgüsü təsdiq edilsin (əlavə olunur).

4. Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinə (V.Mirzaliyev) təsdiq edilsin:

4.1. işəgötürən təşkilat və müəssisələrin tələbatına uyğun tələbə qəbulu yerlərinin bölgüsündə dəyişiklik edilmişsi zərurəti yarandıqda, bu barədə təkliflərini Təhsil Nazirliyinə təqdim etsin;

4.2. tələbə qəbulu yerlərinin bölgüsünün peşə təhsili müəssisələrinin çatdırılmasını təmin etsin;

5. İformasiya və vətəndaşlara xidmət şöbəsi (R.Xanarov) bu əmrin surətinin göndərilmə siyahısına uyğun çatdırılmasını təmin etsin;

6. İctimaiyyətə elaqələr sektoruna (C.Valehov) bu əmrin “Azərbaycan müəllimi” qəzetində və “Peşə təhsili və insan kapitalı” jurnalında dərc edilməsini təmin etsin;

7. Əmrin icrasına nəzarət nazir müavini İdris İsayevə həvalə olunsun.

**Emin ƏMRULLAYEV,
Azərbaycan Respublikasının təhsil naziri**

28 sentyabr 2021-ci il

Qızlar Məktəbinin açılması qadınların təhsil alması üçün böyük imkanlar yaradıb

Azərbaycanda Qızlar Məktəbinin yaranmasının 120 illik yubileyi münasibətilə tədbir keçirilib

Oktyabrın 11-də Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Mehmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutundan böyük xeyriyyəçi Hacı Zeynalabdin Tağıyev tərəfindən yaradılmış Qızlar Məktəbinin yaranmasının 120 illik yubileyi münasibətilə tədbir keçirilib.

Tədbirdə Aılə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova bildirib ki, BMT Baş Assambleyasının qərarı ilə 11 oktyabr Beynəlxalq Qız Övladları Günü kimi qeyd olunur. Bahar Muradova deyib ki, qızların inkişafı, təhsili, iqtisadi-sosial həyatda özüne yer tutması, bərabər imkanlar çerçivəsində hüquqlarının qorunması, bütün dünyada, beynəlxalq təşkilatların, demokratik dövlətlərin arzusu, istəyi, vəzifə və öhdəliyidir. Dövlət Komitəsinin sədri qeyd edib ki, müləmən Şərqində yaradılan ilk dünyəvi qızlar

məktəbinin məzunları Azərbaycan xalqının hayatında, onun maariflənməsində böyük rol oynayıblar. Qadınların comiyətə integrasiyasının yeganə yolu təhsildir. Ölkəmizdə qızların təhsil cəlbini ilə bağlı vacib addımlar atılır.

Tədbirdən əhəmiyyətindən danışan təhsil naziri Emin Əmrullayev qeyd edib ki, Qızlar Məktəbinin açılması birmənəli olaraq Azərbaycan tarixində qadınların təhsil alması üçün böyük imkanlar yaradıb. Nazir bildirib ki, 120 il əvvəl bir qızın məktəbə getməsi bəlkə də möcüzəvi, ağlagəlməz, cəmiyyətin bütün üzvləri tərəfin-

dən birmənəli qəbul edilməyəcək hadisə idi. Lakin bu gün qürurla qeyd edə bilerik ki, indi Azərbaycanda qız usaqlarının 90 faizdən çoxu təhsil ala bilir. Burada heç bir hüquqi maneq yoxdur. Biz təhsilsiz qalan qızların problemlərinin gizlədilməsi tərəfdarı deyilik.

Təhsil naziri diqqətə çatdırıb ki, ölkədə hər 5 ilden bir 10 yaşlı şagirdlər arasında qiyamətləndirmə keçirilir. Müəyyən edilir ki, qızlar oğlanlardan daha yaxşı nəticə göstərirler. Həmçinin qızlarda oxuyub-anlama bacarığı oğlanlara nisbətən daha yaxşıdır.

Sonra çıxış edən Əlyazmalar İnstytutunun baş direktoru akademik Teymur Kərimli bildirib ki, qızların təhsili üçün yaradılmış bu məktəb sonradan təhsilimizin indiki səviyyəyə çatmasına gətirib çıxarıb.

Tədbirdə həmçinin Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyinin icraçı direktoru Fərhad Cabbarov, Bakı Dövlət Universitetinin müəllimi, tarix elmləri doktoru Lətifə Əliyeva, tarixçi-araşdırıcı Fuad Axundov, Azərbaycan Şahibkarlar (İşgətürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının (ASK) vitse-prezidenti Vüqar Zeynalov çıxış ediblər.

Qızlar Məktəbinin yaranmasının 120 illik yubileyi münasibətilə keçirilən tədbirdə 2021-ci il ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanlarında yüksək nəticə göstərmmiş, azəminatlı ailələrdən olan qızlara destek göstərmək məqsədi ilə "Gənc Qızların Təhsilinə Dəstək" kampaniyasına qoşulmuş özəl sektor nümayəndələri, eyni zamanda, tarixçilər, dövlət qurumları və vətəndaş cəmiyyətinin nümayəndələri iştirak ediblər.

Təhsil naziri səfirlə görüşüb

Oktyabrın 13-də təhsil naziri Emin Əmrullayev Tacikistan Respublikasının Azərbaycan Respublikasındaki fəvqəladə və səlahiyyəti sefiri Rustam Soli ilə görüşüb.

Görüşdə iki ölkə arasında təhsil sahəsində əlaqələrin cari vəziyyəti və gələcək inkişaf perspektivləri müzakirə olunub.

Ali təhsil müəssisələrində yenilik

2021-2022-ci tədris ili ərzində Təhsil Nazirliyi və "Code Academy" şirkətinin əməkdaşlığı çərçivəsində ali təhsil müəssisələrinin ümumilikdə 1000-ə yaxın tələbəsi İnfomasiya Texnologiyaları ixtisaslarının aktual istiqamətləri üzrə tədris proqramlarına cəlb olunacaq.

İlkin mərhələdə Bakı Dövlət Universiteti və Azərbaycan Texniki Universitetinin müvafiq ixtisaslarında təhsil alan 150-ə yaxın tələbəsinə programlaşdırma, şəbəkə administratorluğu, IT mütəxəssisi (helpdesk), sistem və bulud texnologiyaları modullarının öyrədilməsi nəzərdə tutulub.

BSU-ya müraciət edən əcnəbi vətəndaşların sayı 60 faiz artıb

Bakı Slavyan Universitetinə (BSU) əcnəbi tələbələrin qəbulu yekunlaşır. Əcnəbi vətəndaşların cəlb edilməsi məqsədilə bir sıra tədbirlər, o cümlədən onlayn və oflayn müraciət sisteminin tətbiqi, 24 saat ərzində müraciətlərin Azərbaycan, türk, ingilis və rus dillərində cavablandırılması, qəbul haqqında məlumatın universitetin rəsmi sahifələrində və sosial şəbəkələrdə yerləşdirilməsi həyata keçirilib.

BSU-dan bildirilib ki, ötən illə müqayisədə bu il ali məktəbə müraciət edən əcnəbi vətəndaşların sayı 60 faiz artıb. 2021-2022-ci tədris ilində BSU-ya 13 xarici ölkədən 41 nəfər əcnəbi tələbə qəbul edilib. Eyni zamanda Təhsil Nazirliyi tərəfində beynəlxalq müqavilələr əsasında 2 nəfər əcnəbi tələbə universitetə göndərilib. BSU-ya qəbul olunan 41 nəfərdən 10 nəfər həzırlıq şöbəsində, 22 nəfər 12 ixtisas üzrə bəlavriat səviyyəsində, 9 nəfər isə 6 ixtisas üzrə magistratura səviyyəsində təhsil alacaq.

Qəbul olunan əcnəbi tələbələr arasında Türkiyə, Rusiya, Qazaxstan, Belarus, Gürcüstan, Macaristan, Koreya, Çin, Türkmenistan, Fələstin, Çad, Hindistan və İndoneziya vətəndaşları var.

Fransız-Azərbaycan əmək və karyera sərgisi

Azərbaycan-Fransız Universitetində "Fransada ali təhsil və gənc azərbaycanlı iştedadlar üçün peşə perspektivləri: əmək və karyera sərgisi" keçiriləcək.

Oktyabrın 15-də təşkil ediləcək sərgi peşəkar gələcəyini hazırlamaq istəyənlər, Fransada ali təhsil almağı planlaşdırınlar və ya artıq bunu reallaşdırınlar, Fransa-Azərbaycan şirkətlərinin təklif etdiyi məşğulluq perspektivləri ilə tanış olmaq isteyənlər üçün nəzərdə tutulub.

Sərgi Azərbaycan təhsil sisteminin bütün pillələrində (dil, iqtisadiyyat, hüquq, siyasi elmlər, mühəndislik, tibb, incəsənat və s.) təhsil alan gənclər (sagirdlər, tələbələr, gənc peşəkarlar) tərəfindən keçiriləcək. Fransa ali təhsil sisteminin azərbaycanlı məzunlarına təklif olunan karyera və emek perspektivləri ilə tanış olmağa şərait yaradacaq.

Qeyd edək ki, sərgi Fransa və Azərbaycan şirkətlərinin nümayəndələri ilə (rehbərləri, işgətürənləri, müşavirleri) dialoq qurmağa və Fransada ali təhsillərini davam etdirmiş bir çox azərbaycanlı məzunların uğur yolu ilə tanış olmağa imkan verir.

Ortaq təhsil layihələrinin icrası nümayiş etdirilib

"eTwinning Plus" layihəsi üzrə üçgünlük seminar keçirilib

Oktyabrın 11-də Bakuda "eTwinning Plus" layihəsi çərçivəsində Azərbaycan və Türkiye arasında keçirilen üçgünlük seminar işə başlayıb. Seminarın açılış mərasimində

Təhsil Sisteminin İnformasiyalasdırılması İdarəsinin rəisi Vüsal Xanlarov, Bakı şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin müdürü Mehrəban Vəliyeva, Türkiye Təhsil Nazirliyinin dairə başqa-nı Mustafa Hakan, "eTwinning" la-

yihə koordinatorları, Azərbaycanın müxtəlif bölgələrindən 36 və Türkiyədən 36 müəllim qoşulub.

Bildirilib ki, "Media savadlılıq və dezinformasiya" mövzusunda təşkil olunan seminarın məqsədi hə-

iki ölkədə beynəlxalq ortaqtəhsil layihələrinin icrası, həmçinin, "Avropa eTwinning" ölkələrində təhsil sahəsində birləşin davam etdiriləcək.

11-13 oktyabr tarixlərini əhatə edən seminar çərçivəsində media sadadlılığı, dezinformasiyanın qarşısının alınması, rəqəmsal bacarıqlar, layihə əsaslı təhsil və müəllimlərin XXI əsr bacarıqlarını inkişaf etdirəcək müxtəlif telimlər və mütəkələr təşkil olunub. Telimlər yerli və türk mütəxəssislər tərəfindən aparılıb.

Qeyd edək ki, ölkəmiz 2013-cü ildən etibarən "eTwinning Plus" layihəsində iştirak edir. Layihə Avropa İttifaqının Fasılış Təhsil Programının "eTwinning" layihəsinin tərkib hissəsidir. Layihənin əsas məqsədi programda iştirak eden 40-a yaxın Avropa ölkəsindən olan pedagoji işçilər arasında təsdiq etmək, tətbiq etmək, təqdim etmək üçün şəhərənək təqdimatçılar tərəfindən aparılıb.

Layihənin əsas məqsədi programda iştirak eden 40-a yaxın Avropa ölkəsindən olan pedagoji işçilər arasında təsdiq etmək, tətbiq etmək, təqdim etmək üçün şəhərənək təqdimatçılar tərəfindən aparılıb.

Qeyd edək ki, sərgi Fransa və Azərbaycan şirkətlərinin nümayəndələri ilə (rehbərləri, işgətürənləri, müşavirleri) dialoq qurmağa və Fransada ali təhsillərini davam etdirmiş bir çox azərbaycanlı məzunların uğur yolu ilə tanış olmağa imkan verir.

Təhsil naziri Azərbaycan Texniki Universitetində olub

Oktyabrın 11-də təhsil naziri Emin Əmrullayev Azərbaycan Texniki Universitetini (AzTU) ziyarət edib.

AzTU-nun rektoru Vilayət Vəliyev təhsil naziri Emin Əmrullayeva universitetdə həyata keçirilən yeni layihələr barədə məlumat verib. Daha sonra nazir AzTU-da yaradılan müasir laboratoriylarla tanış olub. TİKA tərefindən maliyyətənmiş və yaxın günlərdə açılışı planlaşdırılan “Cezeri Lab” laboratoriysi ilə tanışlıq zamanı təhsil naziri Emin Əmrullayev burada fəaliyyət göstərən tələbələrin el işlərinə baxış keçirib. Nazir tələbələrin laboratoriyyada hazırlanmışları müxtəlif el işləri hədiyyə olunub.

Təhsil naziri AzTU-da yaradılan “Code Academy” auditoriyaları ilə də tanış olub və tələbələrlə səhbət edib.

AzTU-da yaradılan müasir laboratoriylarla tanışlıq olub, tələbələrlə görüş keçirilib

olaraq taksi sistemlərinin problemləri araşdırılacaq və həlli istiqamətində təkliflər təqdim ediləcək.

Universitetdə görülen işlər təmizləndikdən sonra təhsil naziri ali təhsilin magistratura seviyyəsi üçün həyata keçirilən “SABAH Magistratura” programına qəbul olunan tələbələrlə görüşüb. Görüşdə Təhsil Nazirliyinin və AzTU-nun nümayəndələri iştirak edib. AzTU-nun rektoru Vilayət Vəliyev bildirib ki, 2021-ci ilin iyun-iyul aylarında AzTU-da “Logistika və Nəqliyyat” ixtisaslaşması üzrə “SABAH Magistratura” programı çərçivəsində tədrisin təşkilini və digər aidiyəti işləri icra edəcək təşkilatın məqsədilə qrant müsbəqəsi elan olunub. Qrant müsbəqəsinin qalibi Azərbaycan Respublikasının Təhsil İnstitutu (ARTİ) seçilib. Program çərçivəsində “Logistika və Nəqliyyat” ixtisaslaşmasına qəbul olunan 48 tələbənin ingilis dili bilik və bacarıqlarının yüksək səviyyədə inkişaf etdirilməsi və elmi-tədqiqat işlərinin aparılması sahəsində səriştələrinin formalşası nəzərdə tutulub.

Daha sonra təhsil naziri Emin Əmrullayev çıxış edib. Nazir bildirib ki, “SABAH qrupları” layihəsi kimi “SABAH Magistratura” programı da

Qeyd olunub ki, Təhsil Nazirliyi və “Code Academy” tərefindən hazırlanmış layihə ilk dəfə AzTU-da həyata keçirilir. Layihə çərçivəsində informasiya texnologiyaları və programlaşdırma sahələri üzrə təhsil alan III və IV kurs tələbələri “Code Academy” programı əsasında imtahanandan

keçib. Nəticədə 90 tələbə seçilib. Onlar AzTU-da yaradılan və müasir kompüterlərlə təchiz olunmuş “Code Academy” auditoriyalarında 4 ay müddətində müvafiq sahələr üzrə intensiv tədris alacaq. Təhsil nazirinə AzTU-da yaradılan Logistika və Nəqliyyat İnstitutunda “SABAH Magistratura” programında “Logistika və

nəqliyyat” ixtisaslaşması üzrə təhsil alacaq tələbələr üçün yaradılan auditoriyalara da baxış keçirib. İnstitutun nəzdində yaradılan “AzTU Taxi” layihəsi ilə tanışlıq zamanı bildirilib ki, bu nəqliyyat probleminin araşdırılması və həlli istiqamətində hazırlanmış layihədir. Layihə çərçivəsində ilkin

tələbələrin keyfiyyətli təhsil alması məqsədi daşıyır. Bu layihədən gözləntilərin böyük olduğunu qeyd edən nazir tələbələrə uğurlar arzulayıb.

Görüşün sonunda tələbələrin sualları cavablandırılıb.

İctimai Şuraya üzv olmaq istəyənlərin nəzərində!

Təhsil Nazirliyi yanında İctimai Şuraya üzv olmaq istəyən namizədlərin müraciətlərinin qəbulu prosesi davam edir. Sənədlərin qəbulu müddəti 28 oktyabr 2021-ci il tarixində başa çatacaq.

Şuraya üzv olmaq istəyən namizədlər tələb olunan sənədləri elektron qaydada təqdim etməlidirlər. Sənədlər shura@edu.gov.az poçt ünvanına göndəriləməlidir.

Qeyd edək ki, Təhsil Nazirliyi yanında İctimai Şura 2019-cu ilin sentyabr ayında yaradılıb.

Şurานın yaradılmasında əsas məqsəd nazirliyin fəaliyyətinə ictimai nəzarətin həyata keçirilməsi, görülən işlərdə aşkarlığın və şəffaflığın təmin edilməsi, eyni zamanda təhsil sahəsində ictimaiyyətlə qarşılıqlı fəaliyyətin gücləndirilməsi olub.

Ətraflı məlumatı aşağıda təqdim olunan elan (<https://edu.gov.az/announcements/tehsil-nazirliyi-yaninda-ictimai-suraya-uzvluye-namizedlere-seccilere-dair-telebler-venolarin-qeydiyyati-barede-elan>) vasitəsilə əldə edə bilərsiniz.

Diagnostik qiymətləndirməyə start verilib

Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsi tərefindən V-IX siniflər üzrə diagnostik qiymətləndirməyə start verilib.

Diagnostik qiymətləndirmənin ilk günündə paytaxtın Səbail rayonu üzrə ümumi təhsil müəssisələrinin şagirdləri biliyini sınayıb.

Diagnostik qiymətləndirmənin əsas məqsədi ötən tədris ilində ayrı-ayrı fənlər üzrə program materiallarının mə-

imsənilmə göstəricilərinin müəyyənleşdirilməsindən ibarətdir.

Diagnostik qiymətləndirmə riyaziyyat, xarici dil və tədris dili üzrə keçirilir.

Sağirdlərə V siniflər üzrə ümumiyyət 30, VI-VII siniflər üzrə 45, VIII-IX siniflər üzrə isə 60 sual təqdim edilib.

Qeyd edək ki, sualların cavablandırılması üçün V siniflərə 60, VI-VII siniflərə 90, VIII-IX siniflərə isə 120 dəqiqliq vaxt verilib.

İsmayıllı rayonuna mediatur keçirilib

Oktyabrın 14-də İsmayıllı rayonuna mediatur təşkil edilib.

Mediaturun məqsədi İsmayıllı Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzində israilli mütəxessisler tərəfindən keçirilən "Dron idarəedilməsi və dəqiq aqronomluq" üzrə təlim prosesi ilə tanışlıq, İsmayıllı rayonu üzrə 44

gündək Vətən müharibəsində iştirak edən təhsil işçiləri ilə görüşün keçirilməsidir.

Mediaturda təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov, İsmayıllı Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Nahid Bağırov, Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin direktoru

Valeh Mirzaliyev, "STEAM Azərbaycan" layihəsinin rəhbəri İlqar Nəzərov, media qurumlarının rəhbərləri və KİV nümayəndələri iştirak ediblər.

Mediatur iştirakçıları əvvəlcə İsmayıllı Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzinin maddi-texniki bazası, yaradılmış şərait, ixtisas otaqları ilə tanış olub. Daha sonra mərkəzdə "Dron idarəedilməsi və dəqiq aqronomluq" üzrə təlimlər izlənilib. Təlim iştirakçıları tərəfindən sahədə dronların üçün həyata keçirilib, drondan istifadə qaydaları, növbəti mərhələdə qarşıya qoyulmuş məqsədlər bərdə tövdimat edilib. Bildirilib ki, təlimlər Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin və "STEAM Azərbaycan" layihəsinin təşkilatçılığı ilə israilli mütəxessislər tərəfindən keçirilir. Hazırda İsmayıllıda təlimçilər hazırlanır, gələn ildən peşə təhsil mərkəzində dronların idarə edilməsi üçün operatorların hazırlanması üzrə pilot olaraq yeni ixtisasın yaradılması nəzerdə tutulur. Bu dronlar süni intellektlə idarə olunur. Yaxın vaxtlarda kənd təsərrüfatı sahəsində çalışan fermər və sahibkarlar bu dronların fəaliyyətindən bəhərlənə biləcək.

Oktyabrın 19-dək davam edəcək təlimlərə peşə təhsili müəssisələrində çalışan və STEAM dərslərini tədris edən ümumilikdə 15 müəllim qatılıb. Təlimin məqsədi kənd təsərrüfatı sahəsində yüksək texnologiyaların tətbiqi üçün müvafiq istiqamət üzrə müasir dronların idarəolunmasının öyrənilməsi və yanmış yeni ixtisaslar üçün kadr hazırlanlığının aparılmasından ibarətdir. Qeyd edilib ki, kənd təsərrüfatı dronları ekinçiliyin müxtəlif sahələrində istifadə edilir. Bu texnologiyaların tətbiqi neticosunda işlərin sürəti və məhsuldarlıq faizi dəfələrlə artırıla bilər.

Peşə Təhsil Mərkəzi ilə tanışlıqdan sonra İsmayıllıda ümummilli lider Heydər Əliyevin xatırəsinə ucaldılmış abidə ziyarət edilib, önungən gül dəstələri qoyulub.

Mediatur iştirakçıları Şəhidlər Xiyabanını, həmçinin İsmayıllı şəhər 3 nömrəli məktəb-liseyin tarix müəllimi, şəhid Famil Əhmədzadənin məzarını da ziyarət ediblər.

Daha sonra İsmayıllı şəhər 3 nömrəli məktəb-liseyin həyətində Şəhidlər abidəsi ziyarət edilib və Təhsil Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə Zəfer Gününe həsr olunan "Zəfərdən yaşıl düşünçəye" adlı aksiyası keçirilib.

Mediatur çərçivəsində İsmayıllı rayonu üzrə 44 günlük Vətən müharibəsində iştirak etmiş təhsil işçiləri ilə görüş keçirilib.

Sonda mediatur iştirakçıları 14 oktyabrdə anım günü olan şəhid müəllim Famil Əhmədzadənin ailəsinə ziyarət edilib. Təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov, İsmayıllı Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Nahid Bağırov şəhid müəllimimiz validəyinlərinə belə bir oğul böyüdükləri üçün təşəkkür edib, onlara başsağlığı diləklərini çatdırıblar və şəhidlərimizin əziz xatırəsinin her zaman yad ediləcəyini vurğulayıblar.

Azad Rəhimovun xatırəsinə həsr edilmiş şahmat turnirinin açılış mərasimi

Oktyabrın 8-də mərhum gəncələr və idman naziri Azad Rəhimovun xatırəsinə həsr edilmiş şahmat turnirinin açılış mərasimi olub.

Hüseynzadə, Şahmat Federasiyasının prezidenti Elman Rüstəmov, Məktəb İdmənleri Federasiyasının prezidenti Sevinc Hüseynova, təhsil kompleksinin direktoru Sara Xanlarova çıxış ediblər.

Yarışa qonaqlarla nazirin ailə üzvərinin ilk şahmat gedişi etməsi ilə start verilib.

Sonra Azad Rəhimovun vaxtıla təhsil aldığı bu məktəbdə yaradılmış xatırə guşəsinə baxış keçirilib.

Təhsil Nazirliyinin tabeliyindəki 132-134 nömrəli təhsil kompleksinin akt zalında keçirilən açılış mərasimində əvvəlcə Azad Rəhimov haqqda hazırlanmış qisametrajlı film nümayiş olunub. Sonra gənclər və idman naziri Fərid Qayıbov, təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov, Milli Olimpiya Komitəsinin vitse-prezidenti Cingiz

Kərimov, Şahmat Federasiyasının prezidenti Elman Rüstəmov, Məktəb İdmənleri Federasiyasının prezidenti Sevinc Hüseynova, təhsil kompleksinin direktoru Sara Xanlarova çıxış ediblər.

Quba rayonunda məktəb açılışı

Oktyabrın 8-də Quba rayon Zərdabı qəsəbə tam orta məktəbi üçün yeni tikilmiş tədris binasının açılış mərasimi keçirilib.

Tədbirdə Təhsil Nazirliyinin Ümumi təhsilin təşkili və idarə olunması şöbəsinin müdürü müavini Orxan Abbasov, millət vəkili Vahid Əhmədov, Quba rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Ziyəddin Əliyev, Quba Rayon Təhsil Şöbəsinin müdürü Rüfət Hacıyev, məktəbin pedaqoji kollektivi, şagirdlər və ictimaiyyət nümayəndələri iştirak ediblər.

Bildirilib ki, təhsil müəssisəsi 2021-ci ildə yenidən tikilərək istifadəyə verilib. Təhsil müəssisəsi üç mərtəbəli üç blokdan ibarətdir. Məktəbdə 40 sinif otağı, 2 linqafon otağı, 2 informatica otağı, 6 laboratoriya, 4 müəllimlər otağı, 1 elektrik otağı, 1 həkim otağı, 4 texniki otaq, 1 xadimə otağı, 1 kitabxana və oxu zalı, 144 yerlik bufet, 344 nəfərlik akt zalı, 2 sursat otağı, 3 qəbul otağı və 18 sanitər qoşşaq müəllim və şagirdlərin ixtiyarına verilib. Məktəbin 1 idman zalı, 2 geyinib-soyunma otağı, 1 futbol meydançası, 1 voleybol və

basketbol meydançası, 3 qaćış zolağı var.

Yeni tikilmiş məktəb 850 şagird yarlıdır. Hazırda məktəbdə 765 şagird təhsil alır.

Açılış mərasimində çıxış edən millət vəkili Vahid Əhmədov qeyd edib ki, ölkə başçısı tərəfindən qarşımıza qoylan əsas vəzifə yüksək istedad və qabiliyyətə, elecə də milli mənəvi dəyərlərə sahib vətənpərvər gənclərin yetişdirilməsidir.

Quba rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Ziyəddin Əliyev yeni məktəbin istifadəyə verilməsi münasibətlə məktəb kollektivini tövsiyə etdi, son illər təhsilin inkişafı üzrə əhəmiyyətli işlərin görüldüyü qeyd edib.

Quba Rayon Təhsil Şöbəsinin müdürü Rüfət Hacıyev bildirib ki, Zərdabı qəsəbə tam orta məktəbi üçün yeni binanın inşası son illərdə təhsil sahəsində qazanılan uğurların təməlində Azərbaycanın yeni təhsil modelinin dayanlığını bir daha təsdiqləyir.

Açılış mərasimindən sonra qonaqlar məktəbdə yaradılmış şəraitlə tanış olub.

Prezident təqəüdçüləri

Ölkə Prezidenti İlham Əliyev “2021-2022-ci tədris ilində Azərbaycan Respublikasının ali məktəblərinə daxil olmuş tələbələrə Prezident təqəüdünən verilməsi haqqında” Sərəncam imzalayıb. Sərəncama əsasən, bu tədris ilində tələbe qəbulu imtahanlarında ixtisas qrupları üzrə on yüksək nəticələr göstərən və yerli ali təhsil müəssisələrinə daxil olan 102 tələbə Prezident təqəüdü alacaq. Prezident təqəüdünə layiq görülen 102 tələbədən, sadəcə 5 nəfərin uğur hekayəsi ilə tanış olur. Elə bu 5 hekayə belə dövlətin təhsilə, təhsil almaq istəyənlərə qayğısının nə qədər önəmlı olduğunu aydın göstərir. Bu, gənclər üçün daha çox oxumaq, daha yaxşı kadr olmaq üçün stimuldur.

“Yoluma xaricdə davam etmək istəyirəm”

Prezident təqəüdçüsü Gülcən Məmmədova II ixtisas qrupu üzrə 675 bal toplayaraq Bakı Ali Neft Məktəbinə daxil olub. Bakıda 163 nömrəli tam orta məktəbin məzunu artıq ingilis dilində “Biznes idarə edilmiş” ixtisas üzrə təhsil alır. “Aşağı siniflərdən daim öyrənməye, araşdırmağa meyilli olmuşam. Dörsələrin hər zaman hər şeydən öndəydi. Oxumağa qədər maraqlıdım ki, tətillərdə, iştirahət günlərində rol başımdan qaldırırmıdım. Məktəbə çox bağlı bir sağird olmuşam. Yadimdardır, dərə bitəndən sonra hamə tonəffüsə çıxanda men müəllimlərim hənsəsə mövzunu müzakirə edir, cavabı özüm üçün aydınlaşdırmadan onu buraxırdım. Ən çox riyaziyyatı sevirdim. Saatlərlə oturub məsələlər, mısallar üzərində çalışırdım”.

Gülcən Məmmədova hem olaçı olub, hem də məktəbin feal sağirdlərindən biri: “Məktəbə “əla” qeymətərə oxumusam. Müəllimlərimin mənimlə bağlı gözənlətilə hemişi böyük olub, müxtəlif layihələrə, olimpiada və müsabiqələrə colb ediblər. Etimlərindən doğrultmaq üçün olməndən gələni eləmişim. Dörfələrə inforamitika və riyaziyyatdan məktəbdaxılı və şəhərlərərə yarışlara qatılmışam. İştirak etdiyim müsabiqələrənən mənim inkişafından müüm hər oynamış. VI-IX siniflərdə ilə 2-3 dəfə Beynəlxalq Aptis İmtahanlarına qatılır, özümüz sinayırdım. Bunun sayəsində ingilis dilinə münasibətən deyisidi, dil biliyimi necə inkişaf etdirəcəyini öyrəndim”.

Gülcən hər şəyə maraqlı sağird olub: “Maraq dairemədə, sadəcə dörsələrin olmayıb, eyni zamanda musiciyle, rəsmi, kitablarla, filmlərlə, müxtəlif mədəniyyətlərlə maraqlanırdım. II sinifdə oxuyanda Cəvəld Hacıyev adına musiqi məktəbində piano üzrə I sinif qəbul olundum. 7 il burada piano təhsili aldım”.

Üğurlarında on çox iş var pay Gülcənən. Oxumağa olan tükənməz həvəsi, məsuliyyəti ilə istedadını inkişaf etdirib.

“İnididən oxumağımın bəhrəsini alıram”

Yaya yaxşı şahmat oynayır. Səzə qəribə gələnəsin. Məhz yaya oynayır və qalib gəlir. Diger fəsillər onun əsas işi de, məşguliyəti də dörsələri olur.

Daha doğrusu, bu, o sağirdkən bələydi. Bundan sonra həyatında bir çox şey diyeşək. Axi o, artıq tələbədi.

Nərgiz Cəfərova 666 balla Prezident yanında Dövlət İdarəciliyi Akademiyasının tələbəsi statusunu qazanıb. Burada dövlət sifarişli əsasında hüquqşüsnəslər ixtisası üzrə təhsil alır: “Oxumağı çox sevmişəm. Potensialım vardi, axtarı, yeni mənbələr tapırdım. Ən çox Azərbaycan dili və ingilis dilini sevirdim. Hər ikisindən imtahanlarda 100 faizi notice ortaya qoyurdum”.

Nərgiz uğura gedən yolda valideyinlərinin, xüsusən anasının əməyini qeyd edib: “Ailəmizin maddi imkani yaxşı olmayıb. Anam çörəkçidi. Menim ehtiyaclarımı ödəməyə çalışıblar. Ailədə çətinliyi hiss etmişəm. Ona görə dəha çox oxumuşam. Menimcən oxumaq vəziyyətdən çıxış yolu olub. Təhsil mənim üçün dəha yaxşı həyata açar sayılıb”.

Ancaq bu həvəsi onda yaranan, oxumaq vərdişini formalşdırıcların da zəhmətinə unutmur. “Oxumağa, öyrənməyə həvəsi mən müəllimlərim aslayıb. Üniversite hazırlığında da onlardan böyük dəstək almışam. Hemişə meni hevəsənlərdir. İlk müəllimlərinin issa atam və anam olub. Məhz onların sayəsində hələ məktəbə getdəməndən yəzib oxumağı bacarıdım”.

Gülcən deyir ki, qəbul olunduğu ixtisasda son illərdə qərar verib və neticədə ixtisas qrupunu deyib: “Əvvəller texniki fenləri dəha çox sevirdim. Amma IX-X sinifdə oxuduğum bəzi kitablar, məqələlər, maliyyə, biznes, iqtisadiyyat kimi sahələre marağımı artırıb. Bu da o demək idi ki, II ixtisas qrupunu seçəcəkdir. Universiteti hazırlıq çox böyük məsuliyət tələb edir və son anda verdiyim bu qərardin peşman olmamaj üçün yaxşı hazırlanırdıydım. X-XI siniflərdə mənə doğa yolu göstərəcək, düzgün istiqamətləndirəcək dəstəyi alıb. Coğrafiyanı heç sevmirdim, bu bir yana, iştəlik, onlayn hazırlanırdıydım. Bu da o demək idi ki, yaxşı netice əldə etmək üçün çox çalışımdırıbm. Müəlliminin verdiyi istiqamətə məsuliyətə hazırlırdım. Bir neçə aydan sonra coğrafiaya noinki marağım artı, hətta respublika fənn olimpiadalarına qatılarq final mərhələsindən dək yüksəldim. İyun ayında Avropa Coğrafiya Olimpiadasında ölkəmizi təmsil edən əsas komandada çıxış etmək şansı belə qazandım. Qəbul imtahanlarında issa bu fənn üzrə 100 faiz netice əldərdim”.

Gülcən artıq tələbədi və gəlöcək planları həddən çoxdur: “Bakalavr səviyyəsində təhsilimi başa vurduğundan sonra yoluma xaricdə davam etmək istəyəm. Tacirəli biznes analitiki olmaq üçün hələ öz tərəfindən çox işləməliyim. Bakı Ali Neft Məktəbinin məqsədimə çatmaqda mənə kömək edəcəyinə inanıram”.

Artıq inididən oxumağımın bəhrəsini alıram. Həm dövlət sifarişli yerdə təhsil alacağım, həm də təqəüd. İnsanın zəhmətinin bəhrəsi çox sırrın olur. Sumqayıt Şəhər İcra Hakimiyyətinə dəvət edərək, imtahanlarda qazandığım uğuruna görə mənə noutribuk vərdilər. Həm noutbukla işləməyi çox sevirdim. Çünki öz zəhmətimlə əldə etmişəm”.

Nərgiz yüksək hüquq təhsili almağı düşünür. Düşüncələrinin arasında təhsilini xaricdə davam etdirmək də var. Ancaq hərəkət, yaşadığın, işlədiyi yer Azərbaycan olacaq: “Təhsilimi İtaliyada davam etdirmək istəyirəm. Xaricdə təhsil, sadəcə hüquq sahəsində on yaxşılarından biri olmaq üçün lazımdır mənə. Həyatımı ailəmən yanında qurmaq istəyirəm”.

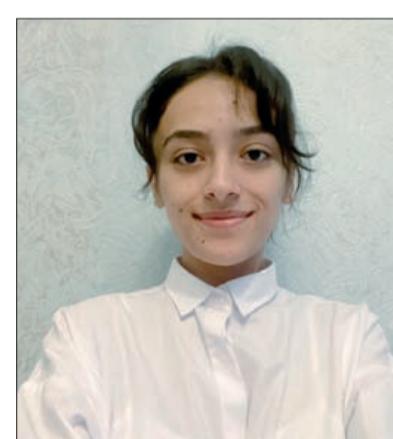
Nərgiz abituriyentlərə də tövsiyə edir: “Abituriyentlik qısa və çətin yoldu. Bu yolda bəlkə yorulduğunuz vaxtlar da olacaq. Ancaq ümidiñizi itirməyin. Özünüzə givənin və təhsilin həyatda on vacib olduğunu unutmayın!”

Gülcən Məmmədova

Mehmməd Qurbanzadə

Nergiz Cəfərova

Oğuz Həsənli

Zeybə Zeynallı

102
tələbə bu
təqaüddən
yararlanacaq

“Çox yaxşı təhsil almaq istəyirəm”

Prezident təqəüdünə layiq görülen tələbələrdən biri 70 nömrəli məktəb-liseyin mözünnü Məhəmməd Qurbanzadədir. O, 2021-2022-ci tədris ili üçün ali təhsil müəssisəsələrinə qəbul imtahanlarında 679 bal toplayaraq Bakı Ali Neft Məktəbinə dəvət siyasi əsasında təhsil almaq şansı qazanıb. İngilis dilində təhsil alan M.Qurbanzadə proseslərin avtomatlaşdırılması mühəndisliyi ixtisasına yiyələnəcək.

Məhəmməd ata-anasının yeganə övladıdır. Güclü yaddaşı ilə hələ əsaqlıdan fərqlənilib: “Göz yaddaşım çox güclü idi. Hələ məktəbə getmir, oxumağı-yazmağı bacarırmıd, amma gördüyüngəz rəqəmlərin, hərflərin şəklini kibril cöpləri ilə çəkirdim. Məktəbə gedəndə isə artıq oxuduqlarım və eşidiklərimər de yaddışma həkk olunurdu. Çox asan qavrarı, yaxşı mənimseyirdim. Riyaziyyat, fizika, biologiya rəqəmlərinə qarşı hələ əsaqlıdan çox böyük marağım vardı. Bu fənləri maraqla oxuyurdum”.

Məhəmməd piano çalıb, düşüncələrini rəsmi köçürülməyə də çox sevir. Kənlünlə düşəndə ya musiqi dünyasında, ya rənglərin arasında gəzinir. Amma hemişi dönbü-dölaşış qayğıdı yer rəqəmlərin arası, kimyəvi proseslərin içi olur. Dünyasında özünü rahat, sərbəst hiss edir. Çünkü hər zaman olmaq istədiyi yerde olur.

Rəngli dünyasının solmaması üçün ailəsi, xüsusən anası hər çətinliyinə sına gorib. Heç vaxt çətinliyi Məhəmmədə hiss etdirənə, əksinə onun da çətinliyinin öhdəsinənən olmasında dəstək olmağa çalışıblar. Məhəmməd isə sadəcə oxuyub: “Heç nəyə baxmayaq, oxudum”.

Oxumaq onun düşüncələrini möşəkul edən hər fikirdən öne çıxıb, həttə oxuya-oxuya işləmek istəyindən belə: “Oxuya-oxuya işləməyi də düşündüm. Amma sonra qərərimi deyisdim. Çünkü anladım ki, oxuya-oxuya işləsem, keyfiyyəti təhsil ilə bilmərəm. Çox yaxşı təhsil almaq istəyirəm”.

“Uğurlarımı universitetdə də davam etdirmək istəyirəm”

Prezident təqəüdünə layiq görülenlərin siyahısında Naxçıvan məktəblərinin 2 məzunu da var.

Bəneniyar kənd tam orta məktəbinin riyaziyyat müəllimi Malik müəlliminin oğlu Oğuz Həsənli dən və uğurunun arxasında bir zəhmətək atının əlinin qabarı, bir fedakar ananın ürəyinin odu var.

Onlar Culfa rayonundandırlar. Oğuz Bəneniyar kənd tam orta məktəbinin məzunu. Artıq Bakı Ali Neft Məktəbinde ingilis dilində təhsil alır. Proseslərin avtomatlaşdırılması mühəndisliyi ixtisası üzrə oxuyur. Çünki hələ əsaqlıdan kompüter onun üçün maraqlı olub: “Kompüterlə işləmək, şahmat və voleybol oynamığı çox sevirdim. Ancaq on böyük möşəlliyyətindən riyaziyyatda və kimyadır. Riyaziyyat və kimyani əsaqlıdan sevirdim. Bunda atınım riyaziyyat məlliətimi olmamın da rolü çoxdu. Nöticədə

Buna baxmayaq, o, lazımlı olanı əldə etdirib: “Uğurlarımı universitetdə də davam etdirmək istəyirəm. Bu, mənim üçün, həm də ona görə önləndir ki, təqəüd-dülmək axırdıq qoruya bilim. Başqa sözlə, elə qalmağım şartdır”.

Oğuz Həsənli təhsilin növbəti səviyyəsində xaricdə davam etmək, iş-həyatına Amerikada atılmaq istəyir. SOCAR-da parlaq kadrlardan olmaq üçün onun bu təcrübəyə ehtiyacı var.

“Təhsilimlə bağlı qərarlarımı özüm vermİŞəm”

Zəybə Zeynallı 679 balla Azərbaycan Tibb Universitetinə qəbul olunub. Artıq tibb ixtisası üzrə ingilis dilində təhsil alır. Özü də oxumağı çox sevir: “Bütün fənləri həvəs-əsər oxuyurdum. Olimpiadalarla qatılır, müsabiqələrdə istirak edirim”.

Feal sağird olan Zeybə üçün münasibət qurmaq çətin olmayıb. Həm yoldaşlarını, həm də müəllimlərini sevib. Ən çox isə Azərbaycan dili müəllimini: “Azərbaycan dilini mən qədər sevdiyim üçün şeir və inşa müsabiqələrindən qatılırdım”.

Xaraktercə çox sakit əsaq olsa da, qərarlarına hörmət etdirməyi bacarıb. Ailesi onu sadəcə sevmayıb, həm də dəstəkləyib: “İmkanlarımdan asılı olmayaq, mənə oxumaq üçün lazımlı olsam, alımb. Təhsilimlə bağlı bütün qərarlarımı özüm vermİŞəm, ailəm də məni dəstəkləyib”.

Zeybənin məktəb, dərslik, kitablardan başqa maraq sahəsi olub: “Rəqsə gedirdim, rəsmi çekməki sevirdim. İnternet üz-

rindən baxıb əl işləri hazırlayırdım. Bu cür orsəyə gotidim çoxlu əl işlərim var”.

Şagird Zeybə dərsliklərini bağlayıb, məşğulliyətlərinə ara verib. Çünkü tələbə Zeybə Zeynallının gözəldiyi kimi, çətin günləri başlayıb. Tibb ixtisası üzrə ingiliscə təhsil alıñq elə de asan olmayacağı: “Bilirdim asan olmayacağı. Tibb özü də çətdir. Üstəlik, onu ingiliscə oxumaq çətinliyimi artıracaq. Amma bu çətinliyin öhdəsindən gəlməyə çalışıram”.

Nə qədər çətin ol da olsa, onlarmı öhdəsindən gəlməlidir. Axi beynəlxalq səviyyədə həkin olmaga hazırlaşır: “Universitetdə tədris ingilis dilində aparılır. Bu mənə beynəlxalq səviyyədə həkin olmaga imkan verəcək. Tibbin Almaniyyada inkişaf etdiriyini nəzərə alaraq, qarşılık illərdə rezidentura səviyyəsində orada oxumaq istəyiram. Ancaq, düzü, Amerika da pis olmazdı, deyə düşünürəm”.

Ruhiyə DASŞALAHLİ

Görkəmli alimin xatirəsinə

Görkəmli alim, uzun illər fizika fənni üzrə beynəlxalq olimpiadalarda iştirak edən milli komandanın rəhbəri mərhum müəllim Nəqif Nəbiyevin əziz xatirosinin yad ediləsi, eyni zamanda şagirdlərə fizika fənninə olan marağın artırılması, fizika elmi üzrə akademik bilikləri yüksək olan şagirdlərin həvəsləndirilməsi məqsədi ilə VIII-IX sinif şagirdləri arasında fizika olimpiadası təşkil edilib.

50 şagird olimpiadanın final mərhələsində iştirak hüquq qazanıb. Noticelərə əsasən, iştirakçılar arasından 3 şagird olimpiadanın I dərəcəli diplomu və qızıl medal, 6 şagird II dərəcəli diplom və gümüş medal, 9 şagird isə III dərəcəli diplom və bürünc medalə layiq görülcəklər. Həmçinin, qalib şagirdlər Təhsil Nazirliyi tərəfindən yaradılmış beynəlxalq olimpiadalarala hazırlıq mərkəzlərinə dəvət ediləcəklər.

Böyük MÜƏLLİM, sadə İNSAN - <https://bit.ly/3iWZH8w>

VIII-IX sinif şagirdləri arasında fizika olimpiadası təşkil edilib

Fəridin musiqi boxçası

7 yaşından bədii və
sənədli filmlərə çəkiləb

...Zeynalov Fərid Azər oğlu 2010-cu il sentyabrın 21-də Bakı şəhərində anadan olub. Ailədə 4 qardaşdır. On kiçik övlad olan Fərid uşaq yaşılarından müsiqiya böyük maraq göstərməyə başlayıb. Atası professor Azər Zeynalov müsiqiya olan hədsiz həvəsini övladının erkən yaşılarından hiss edib və Fəridi Milli Konservatoriyannın tərkibindəki İncəsənət Gimnaziyasının fortepiano sinfinə qoyub. Maraqlı haldır ki, Fərid 4 aylığında opera səhnəsinə hələ beləkdə ikən körpe Gündüzün rolunda (Fikret Əmirovun Sevil operasında) daxil olub, illər sonra isə 6-7 yaşlı Gündüzün obrazını canlandırıb. Fərid 7-8 yaşlarında başlayaraq bir neçə bədii və sənədli filmlərə çəkilib, müxtəlif rolları təqdim edib.

Yaradıcılıq keyfiyyətlərinin, istedad və bacarığın ənənəvi şəkildə nəşdən-nəslə ötürülməsi heç kimsə sərəndəyil və bu, daha çox maraq doğurur. Bülbülün, Rəşid Behbudovun, onlara başqa korifey sənətkarın davamçıları hamidən əvvəl elə onların öz övladları olublar, özü da tez bir zamanda da səhnə ulduzlarına çevriliblər. Görkəmli vokalist, Xalq artisti Azər Zeynalovun da bu mənəda bəxti getirib. Odur ki, biz həmin istedad sahiblərinin biri ilə oxucularımızı tanış edəcəyik. Bələliklə...

Beynəlxalq müsabiqələrdə laureat adımı qazanıb

Müəllimi Sevda Ağayevanın görən zəhməti sayəsində onun müsiqiye marağı daha da artıb və öz üzərində çalışqanlıq çoxalıb. Bunun nəticəsidir ki, Fərid bir-birimin ardınca çoxlu beynəlxalq və respublika müsabiqələrində iştirak edərək laureat adımı qazanıb.

"Ümid"in birincisi

Moskvada keçirilən Qara Qarayev adına online və Londonda təşkil olunan "Medici" online müsabiqələrində üçüncü yero layiq görüllüb. Azərbaycanda keçirilən "Ümid" beynəlxalq online müsabiqəsində birinci yero layiq görüllən yeniyetməni bu qələbesi hədsiz dərəcədə ruhlandırıb. Öz üzərində çalışqanlıq

7 yaşından
bədii
və sənədli
filmlərə çəkilən
yeniyetmə
istedad

ona "Ümid" müsabiqəsində ikinci dəfə birincilik qazandırib.

Daha çox uğur
gətirən əsər

ləq sənətinə həvəsi onun dərsə marağını əsla zəiflətməyib, əksinə o, həm də dərs əlaçısı kimi yaşlıları arasında nümunəvi şagirdlərdən biri sayılr.

Görkəmli sənətkarların, alımların, ümumiyyətə, bütün peşələrin mahir bilicilərinin həyat və yaradıcılıq boxçalarını seyr edərkən bir daha əmin olursan ki, Fərid öz fikirlərində həqidlər. Cənubi müsiqi sözün tam mənasında, bəyində olan ən pasiv hüceyrələrin fəaliyyətini artrımaqla ister elm sahəsində, istərsə də yaradıcılığın müxtəlif sahələrində insanın potensial bacarığını genişləndirməyə qadır.

Sifai SƏFƏROVA

XX əsrin əvvəllerindən bir çox alimlər uşaq inkişafını aid müxtəlif nəzəriyyələrlə iżili sürmüşdülər. Bunlardan ən məşhurları: A.Qeselin “Yetkinlik”, S.Freydin “Psixodinamika”, J.Piagetin “Sxemi”, L.Viqotskinin “Proksimal inkişaf sahəsi”, E.Eriksonun “İdrak”, B.Skinnerin “Davranış”, G.Brunnerin “Spiralvari kurikulumu”, B.Blumun “Blum taksonomiyası”, H.Qardnerin “Çoxtərəfli intellekt”, Bronfenbrennerin əcmərtəbəli “Eko-loji sistem”, N.Çomskinin “İnfor-masiya emal nəzəriyyəsi”.

Erkən yaşda təhsil

Erkən yaş, təhsil mərhələləri, uşaq inkişafı

Lakin çoxsaylı nəzəriyelərin mövcud olmasına baxmayaraq neyroelmən insan beyninin üç ierarxiq beynindən mövcud olaraq hər birinin özünən strukturunu, funksiyasını və hormonlardan ibarət olmasına deyir (MacLean, 1973). Beləliklə, insan beyni ölçü və mürəkkəbliyinə görə tekmüllə edib. İnsanlığın beyninin ibtidai formalasmasının əkinin mərhəlesi olan “sürünen beyni” körpənin üç ayında formalasılır. Bu körpənin etrafı dərk etməsində əsas rol oynayır, məhz bu dövrdə 90% neyron birləşmələri etrafənək dərk olunmasına sərf olunur. Beynin formalasmasının əkinin mərhəlesi olan limbik beyninin formalasması uşaqın 2-2.5 yaşından başlayır. Məhz bu yaşda uşaq sosial mühitlə əlaqəyə daxil olur və artıq öz həmşəşidəri ilə müasibət qurur (Caremans, 2015). Bu yaşda uşaqların beyninin öyrənmə sürəti dəyişdir. Yaş artıqla qəsnin beyninin öyrənmə süriti zoifləyir. Prefrontal beynin beyni öntünü əhatə edib ali funksiyaları: qorar verme, problem həll etme, induktiv düşünücə, planlama və s. Uşaqlar erkən yaşda müxtəlif öyunlarda, strategiyalarla təhsil verilməsi onların sonrakı inkişafında müsbət nəticə göstərir. Son illərdə qərbədə erken yaşlı uşaqlar üçün pedaqogika təkmilləşib.

Sousa (2017) uşaqın yaşına görə öyrənməni təhlilini aparır (Figur 1) və müyyəyen edib ki,

Figur 1. Cari tədqiqatda əsaslanan qrafik uşaqların öyrənməsində həssas mərhələləri göstərir.

Uşaqın ilk illeri onun təhsil və inkişafında vacib rol oynayır. Xüsusi riyaziyyat/məntiq və motorik inkişafında körpənin ilk illerində diqqət edilməsi vacibdir. Beləttə, gələcək tədqiqatlardan sonra qrafikdə deyişilmə gözlənilməsi töbuidür. İlk mərhələdə təhsil məlumatın qisamüddətli yaddaşa saxlanılması üçün vacib rol oynayır. Bu isə öz növbəsində növbəti təhsil mərhələlərində uzunmüddətli yadداşa ötürüllük saxlanılmasına vacibdir.

(0 - 3 yaş)

Erkən yaşda uşaqların təhsil mərhələlərini nəzərdən keçirsek bunun bir neçə mərhələdən ibarət olduğunu görmək olar. İlk mərhələ 1 və ya 2 yaşlarını əhatə edir. Bu mərhələdə körpələr özürin inkişaf edən zehni və fiziki bacarıqlarını vizual inspeksiya, manipulyasiya, hərəkət vasitəsi ilə etrafı keşf etməye başlayırlar (Brenthal, 1996). Beləttə, böyüklerin bor-

ulaşmasını dərin öyrənməyə xidmət edir, həmçinin sosial inkişafına səbəb olur (Menyuk & Brisk, 2005). Əlbəttə, böyükler dili necə modelləşdirməyi, uşaqlarının hansı lügətdən istifadə etməyi və hansı koqnitiv çətinlikləri uşaqlarına öyrətmə istədiklərini bilməlidirlər (Larson & Peterson, 2003). Şifahi dil koqnitiv strukturun inkişafında güclü alətdir ki, yazma və oxumanın inkişafını dəstəkləyir. Dil bacarığı və koqnitiv inkişaf riyaziyyat bacarığının formalasmasına kömək edir. Buna uyular, şəkil çəkmək, rəngləmək, lego

böyükler təsəvvür etmir ki, uşaqları nə zaman və nə öyrənlər (Allen & Kelly, 2015). Uşaqların öz biliklərini anlamasının və biliklərinin yeni situasiyalara tətbiq etməye başlanmasının böyük hissəsi bu mərhələyə (3-6 yaş) təsadüf edir. Onlar bu mərhələdə öyrənmək üçün etməlidirlər ki, öyrənsinlər, neinkin izah və ya tədris yolu ilə başa düşüb menimsinlər. Əlbəttə, burada “yönəldici yoxlama” olmadan öyrənmə nəzərdə tutulur. Əgor yönəldici yoxlama xüsusi bacarıqları öyrətmək üçün faydalıdır, maraq və kreativliyi yaratmaqdır. Kreativlik və maraq isə uzun müddətdə vacib bacarıqlardan bıdır. Onlar gələcək köşflər üçün baza bacarıqlarıdır. Yönəldici yoxlamada uşaqlar

oxumaq, yemək bişirmək və s. Uşaqın inkişafına səbəb olan əsas üç məsələni qeyd etmək lazımdır.

Açıq tipli suallar düşünmədə və problem həll etmədə vacib rol oynayır. Burada neinkin uşaq öz düşüncəsinə formalaşdırır, həm də deyərləndirilmiş hissə yaradaraq özgürəyini qurur, bu isə koqnitiv inkişaf stimullaşdırır. Açıq tipli sualların genişləndirilməsi bu yaş dövründə metakoqnitiv bacarıqların inkişafına səbəb olur. Bu suallar uşaqda müqayisə etmək, fərqliliyi qurmaq, öncədən bilmək, suallar formalaşdırmaq, fərziyyə ilə sümək, oks etdirmək kimi ali bacarıqları formalaşdırır.

İnteraktiv həkayə danışma. Büyüklərin ucadan həkayə danışması əvəzinə onlar rolları deyişə bilər və uşaqlar kitabdaşlıq şəkillərə osasında həkayə danışır. Büyüklər isə aktiv dinləyir. Burada əsas məqam uşaqın yaradıcı olması, düşünməsi, ifadə və toxeyyül etməsi. Bu cür yanana 3-5 yaşlı uşaqlarda dil və düşünmə bacarıqlarında əhəmiyyətli dayışıklılıklara səbəb olur.

Oyun və öyrənmə. Oyun erkən yaşda istifadə olunan öyrənmə üsuludur. Hətta uşaqlar öyrənmə üçün praktik vasitə olsa belə uşaqlara sərbəst və planlaşmamış şəkildə oynamalıdır. Yalnız təhlükə olunda böyükler müdaxilə edə bilər. Əlbəttə, spontan oyun pedaqoji deyil, lakin pedaqogikanın inkişafında istifadə etmək olar. Oyunun müxtəlif elementləri - çəşitlilik, düşünmə şansı, iradə hissi, qeyri-müyyət elementdə çoxsaylı imkanların pedaqogika ilə uzaşması. Öyrənməni tətbiq edərək oyun elementlərindən istifadə edə bilərlər. Oyunun elementləri olan çağırış və məqsədönlülükdən uşaq aktiv olaraq qərarlar qəbul etmək, öz əsul ilə həyata keçirmək, nəticədə oks etdirmək, başqları ilə ümumi məqsəd üçün

Uşaqın ilk illeri onun təhsil və inkişafında vacib rol oynayır

cu körpələrə münbit şərait yaratmaqla onların şəxsiyyət kimi formalasmasına, məraqlarının, istəklərinin yaramasına nail olmayıdır. Burada avtonomluğun inkişafında dəstəkçi rolu onun yaranılması vacibdir. İlk mərhələnin sonuncu ilində (doğum - 3 yaş) uşaq neinkin gəzir, həmçinin daimi hərəkət edərək yüksək enerji xərcleyir (Maxim, 1997). Bu yaş dövründə kreativlik, toxeyyül və yüksək həddə olur. Bu zaman böyükler körpə ilə dənmişmələr, imitasiya etmələr, ona dəstək verib yoluñ qurmayırlar. Harkins və hamkarları (2007) Amerikada anaların beynin formalasmasında müxtəlif təhsil öyunlarından, hətta rəqəmsal texnologiyadan istifadə etdiklərini vurğulayırlar. Bu mərhələdə uşaq natiqlik qabiliyyətini təbii yolla formalasdırıb, o zaman ki, oxuma və yazma bilmək üçün xüsusi zəhmət tələb edir. Lakin natiqlik qabiliyyətinin düzgün, şüurlu şəkilədə körpələrdə formalasması onların yazma və oxuma qabiliyyətləri üçün möhkəm fundament olur (Saracho & Spodek, 2007). Bu, uşaqlarda dildən düzgün istifadə etmə qabiliyyətini yaradır. Dilin strukturunu bilmək sözün menasını öncədən bilməyə kömək edir, beləliklə də her dəfə uşaq yeni sözlə qarşılığında onun öyrənmə qabiliyyəti artır.

Üç yaşda uşaqə hekayolor, müzakirələri, sualları və cavabları göstərəndə onlar özürləri suallardan istifadə edib, keşf etdib onu digər anlayışlarla əlaqələndirib, bir neçə koqnitiv tapşırıqla məşğul ola bilir. Məsələn: hekayelərdə hadisələrin ardıcılığını izleyə bilir, prosesi təşkil edən müxtəlif mərhələlərin ardıcılığını dərk edə bilir, müqayisələr edə bilir, hadisələrin arxasında dayanan səbəbləri müyyəyə edə bilir və ya müxtəlif mənbələrdən olan məlumatları birləşdirir və ya hətta bu hadisə ilə bağlı öz düşüncələrlə bölüşür. Bu, onlara neinkin ətraf mühitlə-

Uşaqın Beyninin Yetkinliyinə Uyğun İmkanlar Pəncərəsi

müəllimlərin dediklərini edir, neinkin keşf etməklə, spontan öyrənməklə, daha çox gözənlənilməz məlumatı aşkar edib gözənlənilməz nəticələrlə golməklə məşğul olurlar (Gopnik, 2011). Yönüldicili yoxlamaya misal olaraq James Asher-in Total Physical Response metodundan göstərmək olar. Sual yaranır: necə etmək olar ki, uşaqların qabiliyyətlərini aşağlıqlamayaq və lazımlı olmayan yerlərdə yönəldici yoxlama tətbiq etmədən onların koqnitiv bacarıqlarını qurmaq olar? Sualın cavabı sadədir. Bu, hər hansı bir fealiyyət növündür ki, uşaqın inkişafına səbəb olur: incəsənət, sənətkarlıq, müsiqi, rəqs, insanların görüş, kitab-

müəllimlərin etmədən etməyə çalışmaq kimli bacarıqları aşılayır və bu elementləri sinif integrasiya etməyə imkan verir. Bu elementlər pedaqogika yaradır və eksər ədəbiyyatda “aktiv öyrənmə” və ya “konstruktivizm” kimi istinad edilir. Öncədən hazırlanmış “bilik vermə” adlanan didaktik yanına əvəzinə uşaq öz anlayışında dəstəkləmə lazımdır. Məsələn: riyaziyyat öyrənilməsində gündəndən həyat və oyun təcrübəsi güclü bazadır. Uşaqlar əşyaları ardıcılıqla düzə bilərlər (Sarama & Clements, 2012). Uşaqların anadangolmə təbii maraq bacarığı müşahidə və təcrübə etmək bacarıqları ilə ödeniləndə etraf mühiti keşf etmək üçün çoxsaylı imkanları yaranır. Müəllimlər sənət və şəhərləri ilə uşaq kifayət qədər zaman və məkan ayıracək dəstəkləyəndə onlarda elmi düşüncə formalasır (Fuson, Kalchman, & Bradford, 2005). Səmərəli pedaqogika çətin olmayaq və gündəlik praktikanın daha düşünülmüş şəkildə quşulması, uşaqların gündəlik ritmlərə uyğun olması və on əsasında təbii öyrənməni aktivləşdirməyi ifadə edir.

Köstüm KÖRİMOVA,
Təhsil elmləri üzrə PhD

(3 - 5/6 yaş)

Bu yaş dövrü hər bir uşaqın həyatında tehsilində onun vacib mərhələdir. Əlbəttə ki, uşaq inkişaflarında onun aktiv rolü özləri oynayır. Tədqiqatçılar iki öyrənməni: gizli və aşkar növürlərinə bölürlər. Biz gizli öyrənməni müşahidə etməyə bilərik, lakin mürökəb gizli öyrənmə baş verir. Məhz bu səbəbdür ki, böyükler körpələrin koqnitiv bacarıqlarını qıymətləndirmir, inanırlar. Beləliklə, uşaqlar hər zaman öyrəndikləri halda onların ətrafında olan

Sağlam rəqabət və innovativ fəaliyyət

Əli Mehdiyev

Ayla İsmayılova

Aytən Balamedova

Vəfa Vahabova

V Qrant müsabiqəsi qaliblərinin uğur hekayələri

Məlum olduğu kimi, artıq bir neçə ildir ki, Təhsil Nazirliyinin təşəbbüsü ilə ölkəmizdə Təhsildə inkişaf və innovasiyalar üzrə qrant müsabiqələri keçirilir. Təhsil sahəsində baş verən mütərəqqi dəyişikliklərin, islahatların davamı olaraq bu müsabiqələrin başlıca məqsədi təhsil müəssisələrində, təhsilverənlərdə sağlam rəqabəti və innovativ fəaliyyəti stimullaşdırmaqdandır, yeni ideyaların dəstəklənməsindən ibarətdir. Bu il keçirilən V Qrant müsabiqəsinin aşağıda oxuculara təqdim etdiyimiz qalib layihələri də təhsil müəssisələri və müəllimlərimizin innovativ axtarışlarının bəhəri kimi qiymətləndirilə bilər.

“Sınıfdañxaric və dərsdəñkənar məşğələrinin təşkilində mental-arifmetika dərnəyinin rolü”

Son illərdə müəllimlərimiz arasından təşəbbüskarlığın və yaradıcı axtarışların genişlənməsinə təkan vermiş Təhsildə inkişaf və innovasiyalar üzrə qrant müsabiqəsinin builkü qalibləri arasında aktuallığı ilə seçilən layihələrdən biri “Sınıfdañxaric və dərsdəñkənar məşğələrinin təşkilində mental-arifmetika dərnəyinin rolü” mövzusuna həsr olunub. Layihənin müəllifi, Bakı şəhər 136 nömrəli tam orta məktəbin tədris işləri üzrə direktor müavini Əli Mehdiyev mövzunun əhəmiyyəti və hədəfləri barədə danışır:

- Sağirdlərin hərtərəfli inkişafı və sosial aktivliyini təmin etmək üçün xüsusi profilli dərnəklərə ehtiyac vardır. Yeni tipli dərnəklərin təşkilində məqsəd sağıldırda sorğunların formalasdırılması istiqamətində dərsdəñkənar fəaliyyətin düzgün təşkili ilə hər bir sağirdin istedad və qabiliyyətinin üzə çıxarılması, yaradıcılıq imkanlarının aşkarlanması və inkişaf etdirilməsidir. Bundan ötürü hər bir sağirdin meyil və marağı, istedad və qabiliyyətinin müəyyən etməklə yanaşı onlar üçün dəstəkleyici mühitin yaradılması vacibdir. Bu mənada “Mental-arifmetika” dərnəyi də uşaqlarda sürətli zehni və şifahi hesablama qabiliyyətlərinin inkişaf etdirilməsini hədfələyir. Bu dərnəkdə uşaqlar hesab maşınınından istifadə etmədən əvvəlcə abakus (hesab aleti-sotku) üzərində və sonra da şifahi (zehnde) hesablamalar aparır, cavabları saniyelər içinde doğru deyə bilirlər.

Bu dərnək 4-12 yaş arası uşaqlar üçün nəzərdə tutulub. Məqsəd hər bir

üşaqda olan, lakin işlədilməyən bəzi hissiyatları oyatlaşdırır. Əvvəlcə uşaqlara abakus (hesab aleti) öyrənilir, sonra isə beyində şifahi sürətli və doğru hesablamalar (toplama, çıxma, vurma, bölmə) yerinə yetirilir və bu zaman abakusa ehtiyac qalmır. Mental-arifmetika uşaqlarım: 1. Yaddaşımı gücləndirir, 2. Sürətli hesablama bacarığını formalasdırır, 3. Yaradıcılığımı artırır, 4. Məntiqi düşüncəsinə dərinləşdirir, 5. Beyin sol və sağ yarımkürələrinin inkişaf etdirir (eyni vaxtda), beyin bütövlüyü qoruyur, 6. Riyazi hesablama gücünü artırır, öyrənməmə qorxusunu aradan qaldırır.

“3D Artırılmış Reallıq vasitəsilə əyləncəli öyrənmə”

Xocavənd rayon Əmirallar kənd tam orta məktəbinin inkişaf etdirdiyi “3D Artırılmış Reallıq vasitəsilə əyləncəli öyrənmə” mövzusuna həsr olunub. Layihə ümumi təhsilin ilkin səviyyəsində tədrisin modernləşməsi və tekniləşməsində mühüm əhəmiyyət daşıyır. A.İsmayılova layihəsinin hədəfləri barədə fikirlərini bölüşür:

- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən təsdiq olunmuş “Azərbaycan 2020: gələcəyə xəbiş” inkişaf Konsepsiyasında innovasiyalarla bağlı əsas hədəflər öz əksini tapıb, innovativ inkişaf modelinin reallaşması üçün ölkəmizdə artıq mütərəqqi addımlar atılmaqdadır. V qrant müsabiqəsinə təqdim etdiyim “3D Artırılmış Reallıq vasitəsilə əyləncəli öyrənmə” layihəsinin məqsədi ibtidai sinif müəllimlərinə dərs pro-

sində “Quiver Vision” - 3D Artırılmış Reallıq texnologiyalarından istifadə olunmaqla oyun əsaslı öyrənenmenin üstünlüklerini mənimləşdirmək, dərs prosesinin daha uğurlu təşkili və icrasını təşviq etməkdir.

Layihənin əsas vəzifəsi ibtidai sinif müəllimlərinə 3D Artırılmış Reallıq texnologiyalarından istifadə qaydaları və “oyun əsaslı öyrənmə” telimlər keçmək, onların bu istiqamətdə dərs planı qurmaq, dərs keçmək vərdişlərini möhkəmləndirmək üçün “açıq dərs”lərini təşkil etmək, dəlinmək və qabaqcıl müəllimlərin iş üsullarını paylaşmaq; telim nöticələri zeif və inklüziv yanaşmaya ehtiyac olan ibtidai sinif sağardırın təhsil prosesinə olan marağımı artırılmasına nail olmaqdır.

Layihənin dərişmənliyi, işin daha sürətli olması və Xocavənd rayon məktəblərinin mütəmadi olaraq istor yerli, isterse də beynəlxalq olimpiadalarla hazırlanalar üçün yaradılmış bu mərkəzdə müxtəlif istiqaməti ödənişsiz təlimlər təşkil olunacaq. Bu telim mərkəzində, ilk növbədə, 10 təlimçi müəllim hazırlanaçaq. Təlimləri Peşəkar İnkişaf Karyera Mərkəzinin eməkdaşları həyata keçirəcək.

“Beynəlxalq Coğrafiya Olimpiadasına hazırlaşmaq üçün testlər toplusu”

Salyan rayonu Peyk kənd tam orta məktəbin coğrafiya müəllimi Aytən Balamedovanın V Qrant müsabiqəsinə təqdim etdiyi “Beynəlxalq Coğrafiya Olimpiadasına hazırlaşmaq üçün testlər toplusu” layihəsi sağardırımızın beynəlxalq coğrafiya olimpiadalarına hazırlığının stimullaşdırılmasına və bu sahədə yeni təcrübənin təşviqinə həsr olunub.

- Beynəlxalq coğrafiya olimpiadasına hazırlaşmaq istəyən sağardır üçün testlər toplusunu hazırlamaq məqsədi ilə bu layihəyə başlıdır. Beynəlxalq coğrafiya olimpiadalarında istifadə edilmiş suallar və onların həlli bu topluda təqdim olunacaq. Nəzərə alsaq ki, beynəlxalq coğrafiya kurikulumu milli kurikulumdan əsaslı dərəcədə fərqlənir, təqdim edilmiş suallarda da ciddi fərqlər mövcuddur. Milli kurikulum üzrə hazırlanmış olimpiada suallarının beynəlxalq kurikulum suallarından əsaslı şəkildə fərqləndiyini nəzərə alsaq, beynəlxalq olimpiada suallarının

Şagirdlərin hərtərəfli inkişafı və sosial aktivliyini təmin etmək üçün xüsusi profilli dərnəklərə ehtiyac vardır.

“3D Artırılmış Reallıq vasitəsilə əyləncəli öyrənmə” layihəsinin məqsədi ibtidai sinif müəllimlərinə dərs prosesinde “Quiver Vision” - 3D Artırılmış Reallıq texnologiyalarından istifadə olunmaqla oyun əsaslı öyrənmənin üstünlüklerini mənimləşdirmək, dərs prosesinin daha uğurlu təşkili və icrasını təşviq etməkdir.

Olimpiada üçün bütün mövzulara aid sualları bir arada və izahla-ri ilə birgə görmək həqiqətən də sagardır üçün çox faydalıdır. Belə ki, ənənəvi sual formatının dəyişdirilərək, beynəlxalq sual tipli suallardan istifadə etmək imkanı yaradacaq.

3 ay müddətində İsmayıllı rayonunda icra ediləcək layihəni həyata keçirməkdə məqsəd yuxarı sinif sagardırı arasında peşə təhsilinə maraq yaratmaq və peşə təhsilin inctimai nüfuzunu artırmaqdan ibarətdir.

ləri arasında yayılması nəzərdə tutulub. 3 ay müddətində İsmayıllı rayonunda icra edilecek layihəni həyata keçirməkdə məqsəd yuxarı sinif sagardırı arasında peşə təhsilinə maraq yaratmaq və peşə təhsilin inctimai nüfuzunu artırmaqdan ibarətdir.

Layihə çərçivəsində oktyabrın 10 - da Yeniyol kənd tam orta məktəbinin 20-ya yaxın VII-IX sinif sagardırı üçün seminar baş tutub. Oktyabrın 19-da isə Təzəkənd kənd tam orta məktəbinin 30-a yaxın VII-IX sinif sagardırı üçün təşkil olunacaq seminarda məktəblilər müxtəlif peşə sahələri haqqında ətraflı məlumatlar veriləcək, düzgün peşə seçimimin əhəmiyyətdində bəhs olunacaq. Telim istirakçılarının peşə təhsili mövzusunda tövəvvür və anlama səviyyəsinin ölçüləmisi, ilkin təhlil (diaqnostik sorğu, müsahibələr) təlimciyə sagardırda yaramış doyişlikləri müəyyən etməyə imkan verəcək. Peşə təhsilinə maraq artırmaq üçün müxtəlif sahələrinin dərinləşdirilməsi və öyrəndilməsi na-ıl olacaq. Telim istirakçılarının peşə təhsili mövzusunda tövəvvür və anlama səviyyəsinin ölçüləmisi, ilkin təhlil (diaqnostik sorğu, müsahibələr) təlimciyə sagardırda yaramış doyişlikləri müəyyən etməyə imkan verəcək. Peşə təhsilinə maraq artırmaq üçün müxtəlif sahələrinin dərinləşdirilməsi və öyrəndilməsi na-ıl olacaq. Telim istirakçılarının peşə təhsili mövzusunda tövəvvür və anlama səviyyəsinin ölçüləmisi, ilkin təhlil (diaqnostik sorğu, müsahibələr) təlimciyə sagardırda yaramış doyişlikləri müəyyən etməyə imkan verəcək. Peşə təhsilinə maraq artırmaq üçün müxtəlif sahələrinin dərinləşdirilməsi və öyrəndilməsi na-ıl olacaq. Telim istirakçılarının peşə təhsili mövzusunda tövəvvür və anlama səviyyəsinin ölçüləmisi, ilkin təhlil (diaqnostik sorğu, müsahibələr) təlimciyə sagardırda yaramış doyişlikləri müəyyən etməyə imkan verəcək. Peşə təhsilinə maraq artırmaq üçün müxtəlif sahələrinin dərinləşdirilməsi və öyrəndilməsi na-ıl olacaq. Telim istirakçılarının peşə təhsili mövzusunda tövəvvür və anlama səviyyəsinin ölçüləmisi, ilkin təhlil (diaqnostik sorğu, müsahibələr) təlimciyə sagardırda yaramış doyişlikləri müəyyən etməyə imkan verəcək. Peşə təhsilinə maraq artırmaq üçün müxtəlif sahələrinin dərinləşdirilməsi və öyrəndilməsi na-ıl olacaq. Telim istirakçılarının peşə təhsili mövzusunda tövəvvür və anlama səviyyəsinin ölçüləmisi, ilkin təhlil (diaqnostik sorğu, müsahibələr) təlimciyə sagardırda yaramış doyişlikləri müəyyən etməyə imkan verəcək. Peşə təhsilinə maraq artırmaq üçün müxtəlif sahələrinin dərinləşdirilməsi və öyrəndilməsi na-ıl olacaq. Telim istirakçılarının peşə təhsili mövzusunda tövəvvür və anlama səviyyəsinin ölçüləmisi, ilkin təhlil (diaqnostik sorğu, müsahibələr) təlimciyə sagardırda yaramış doyişlikləri müəyyən etməyə imkan verəcək. Peşə təhsilinə maraq artırmaq üçün müxtəlif sahələrinin dərinləşdirilməsi və öyrəndilməsi na-ıl olacaq. Telim istirakçılarının peşə təhsili mövzusunda tövəvvür və anlama səviyyəsinin ölçüləmisi, ilkin təhlil (diaqnostik sorğu, müsahibələr) təlimciyə sagardırda yaramış doyişlikləri müəyyən etməyə imkan verəcək. Peşə təhsilinə maraq artırmaq üçün müxtəlif sahələrinin dərinləşdirilməsi və öyrəndilməsi na-ıl olacaq. Telim istirakçılarının peşə təhsili mövzusunda tövəvvür və anlama səviyyəsinin ölçüləmisi, ilkin təhlil (diaqnostik sorğu, müsahibələr) təlimciyə sagardırda yaramış doyişlikləri müəyyən etməyə imkan verəcək. Peşə təhsilinə maraq artırmaq üçün müxtəlif sahələrinin dərinləşdirilməsi və öyrəndilməsi na-ıl olacaq. Telim istirakçılarının peşə təhsili mövzusunda tövəvvür və anlama səviyyəsinin ölçüləmisi, ilkin təhlil (diaqnostik sorğu, müsahibələr) təlimciyə sagardırda yaramış doyişlikləri müəyyən etməyə imkan verəcək. Peşə təhsilinə maraq artırmaq üçün müxtəlif sahələrinin dərinləşdirilməsi və öyrəndilməsi na-ıl olacaq. Telim istirakçılarının peşə təhsili mövzusunda tövəvvür və anlama səviyyəsinin ölçüləmisi, ilkin təhlil (diaqnostik sorğu, müsahibələr) təlimciyə sagardırda yaramış doyişlikləri müəyyən etməyə imkan verəcək. Peşə təhsilinə maraq artırmaq üçün müxtəlif sahələrinin dərinləşdirilməsi və öyrəndilməsi na-ıl olacaq. Telim istirakçılarının peşə təhsili mövzusunda tövəvvür və anlama səviyyəsinin ölçüləmisi, ilkin təhlil (diaqnostik sorğu, müsahibələr) təlimciyə sagardırda yaramış doyişlikləri müəyyən etməyə imkan verəcək. Peşə təhsilinə maraq artırmaq üçün müxtəlif sahələrinin dərinləşdirilməsi və öyrəndilməsi na-ıl olacaq. Telim istirakçılarının peşə təhsili mövzusunda tövəvvür və anlama səviyyəsinin ölçüləmisi, ilkin təhlil (diaqnostik sorğu, müsahibələr) təlimciyə sagardırda yaramış doyişlikləri müəyyən etməyə imkan verəcək. Peşə təhsilinə maraq artırmaq üçün müxtəlif sahələrinin dərinləşdirilməsi və öyrəndilməsi na-ıl olacaq. Telim istirakçılarının peşə təhsili mövzusunda tövəvvür və anlama səviyyəsinin ölçüləmisi, ilkin təhlil (diaqnostik sorğu, müsahibələr) təlimciyə sagardırda yaramış doyişlikləri müəyyən etməyə imkan verəcək. Peşə təhsilinə maraq artırmaq üçün müxtəlif sahələrinin dərinləşdirilməsi və öyrəndilməsi na-ıl olacaq. Telim istirakçılarının peşə təhsili mövzusunda tövəvvür və anlama səviyyəsinin ölçüləmisi, ilkin təhlil (diaqnostik sorğu, müsahibələr) təlimciyə sagardırda yaramış doyişlikləri müəyyən etməyə imkan verəcək. Peşə təhsilinə maraq artırmaq üçün müxtəlif sahələrinin dərinləşdirilməsi və öyrəndilməsi na-ıl olacaq. Telim istirakçılarının peşə təhsili mövzusunda tövəvvür və anlama səviyyəsinin ölçüləmisi, ilkin təhlil (diaqnostik sorğu, müsahibələr) təlimciyə sagardırda yaramış doyişlikləri müəyyən etməyə imkan verəcək. Peşə təhsilinə maraq artırmaq üçün müxtəlif sahələrinin dərinləşdirilməsi və öyrəndilməsi na-ıl olacaq. Telim istirakçılarının peşə təhsili mövzusunda tövəvvür və anlama səviyyəsinin ölçüləmisi, ilkin təhlil (diaqnostik sorğu, müsahibələr) təlimciyə sagardırda yaramış doyişlikləri müəyyən etməyə imkan verəcək. Peşə təhsilinə maraq artırmaq üçün müxtəlif sahələrinin dərinləşdirilməsi və öyrəndilməsi na-ıl olacaq. Telim istirakçılarının peşə təhsili mövzusunda tövəvvür və anlama səviyyəsinin ölçüləmisi, ilkin təhlil (diaqnostik sorğu, müsahibələr) təlimciyə sagardırda yaramış doyişlikləri müəyyən etməyə imkan verəcək. Peşə təhsilinə maraq artırmaq üçün müxtəlif sahələrinin dərinləşdirilməsi və öyrəndilməsi na-ıl olacaq. Telim istirakçılarının peşə təhsili mövzusunda tövəvvür və anlama səviyyəsinin ölçüləmisi, ilkin təhlil (diaqnostik sorğu, müsahibələr) təlimciyə sagardırda yaramış doyişlikləri müəyyən etməyə imkan verəcək. Peşə təhsilinə maraq artırmaq üçün müxtəlif sahələrinin dərinləşdirilməsi və öyrəndilməsi na-ıl olacaq. Telim istirakçılarının peşə təhsili mövzusunda tövəvvür və anlama səviyyəsinin ölçüləmisi, ilkin təhlil (diaqnostik sorğu, müsahibələr) təlimciyə sagardırda yaramış doyişlikləri müəyyən etməyə imkan verəcək. Peşə təhsilinə maraq artırmaq üçün müxtəlif sahələrinin dərinləşdirilməsi və öyrəndilməsi na-ıl olacaq. Telim istirakçılarının peşə təhsili mövzusunda tövəvvür və anlama səviyyəsinin ölçüləmisi, ilkin təhlil (diaqnostik sorğu, müsahibələr) təlimciyə sagardırda yaramış doyişlikləri müəyyən etmə

Təhsil İşçilərinin Peşəkar İnkışafı Mərkəzi fəaliyyətini genişləndirir

Nəzakət MEHDİYEVƏ,
ARTİ-nin Təhsil İşçilərinin Peşəkar
İnkışafı Mərkəzinin direktoru

Təhsil İşçilərinin Peşəkar İnkışafı Mərkəzi (TİPİM) öz fəaliyyətini bir neçə istiqamətdə qurmuşdur. Bu istiqamətlərdən birincisi təhsil işçilərinin təlim ehtiyaclarının təqibində edilmişdir. Təhsil işçilərinin peşə ehtiyaclarını müyyənəşdirmek məqsədilə müxtəlif hədəf qrupları ilə sorğular keçirilir və təlim proqramlarının hazırlanmasında sorğu vasitəsilə toplanılan məlumatlar dan istifadə olunur. 2020-ci ildə iki adda "Müəllimin elektron özünüqiyəmtələndirmə vərəqi" və "Məktəb rəhbərlərinin müəllimi elektron qiyəmtələndirmə vərəqi" adlı qiyəmtələndirmə vasitələri TİPİM-in rəsmi veb-səhifəsində yerləşdirilmiş və təhsil idarələrinə/şöbələrinə göndərilərək məlumatlar toplanılmışdır. "Müəllimin elektron özünüqiyəmtələndirmə vərəqi" adı ilə keçirilən sorğuda ölkə üzrə 40298 müəllim iştirak etmiş, "Məktəb rəhbərlərinin müəllimi elektron qiyəmtələndirmə vərəqi" vasitəsilə keçirilən sorğu 21130 məktəb rəhbəri müəllimi qiyəmtələndirmişdir. Keçirilmiş qiyəmtələndirmə sorğularının nöticələrinin təhlili aparılmış və müəllimlərin peşə ehtiyacları müyyəyon edilmişdir. 2021-ci ildə ümumi təhsil müəssisələrində fəaliyyət göstərən məktəb direktorlarının təlim ehtiyaclarının öyrənilməsi məqsədilə keçirilən sorğu 2400 nəfərdən çox məktəb direktoru iştirak etmişdir. İbtidai siniflərdə riyaziyyat və Azərbaycan dili fənnini tədris edən müəllimlər üçün sorğuda isə 10000 nəfərdən çox müəllim iştirak etmişdir. Toplanmış məlumatlar ixtisasartırma proqramlarını təkmilləşdirilməsi və ehtiyaclarla uyğunlaşdırılması üçün istifadə olunmuşdur.

Növbəti istiqamət təhsil işçilərinin peşəkarlıq seviyyəsinin artırılması üçün əlavə təhsil proqramlarının hazırlanmasıdır. Müyyəyon edilmiş peşə ehtiyacları əsasında təhsil işçilərinin peşəkar inkışafını təmin etmək məqsədilə son dövrə "Riyaziyyat fənninin tədrisi metodikası", "Tarix fənninin tədrisi metodikası", "Musiqi fənninin tədrisi metodikası", ibtidai təhsil seviyyəsində "Yazı işinin qiyəmtələndirilməsi metodikası", ümumi orta təhsil seviyyəsində "Yazı işinin qiyəmtələndirilməsi metodikası", "Məktəbəhəzərlər qruplarında inkışafetdirici mühitin təşkili", "Məktəbdə sağlam-emosional mühitin formalasdırılması", "Uşaq psixologiyasının əsasları", "Mətn üzrə işin təşkili metodikası", "Metodik kabinetlərin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi", "Məktəb fealiyyətinin təşkili və planlaşdırılması", "Məktəb idarəetməsinin əsasları", "Müasir öyrənmə nezəriyyəlerinin tədris prosesinə tətbiqi", "Distant təhsilin təşkili metodikası" kimi ixtisasartırma proqramları hazırlanmışdır.

Təhsil işçiləri üçün ixtisasartırma təlimlərinin təşkili istiqamətində əlavə təhsil müəssisələri ilə məmkənləşşək şəraitində fəaliyyətlər həyata keçirilir. Yerlərdə metodist hazırlığı, Rayon (şəhər) Təhsil Şöbələri (idarələri) məmkənləşşək şəraitində fəaliyyətlər həyata keçirilir. Yerlərdə metodist hazırlığı, Rayon (şəhər) Təhsil Şöbələri (idarələri) məmkənləşşək şəraitində fəaliyyətlər həyata keçirilir. Yerlərdə metodist hazırlığı, Rayon (şəhər) Təhsil Şöbələri (idarələri) məmkənləşşək şəraitində fəaliyyətlər həyata keçirilir.

kar inkışafının müxtəlif ixtisasartırma proqramları vasitəsilə təmin edilməsi məqsədilə ixtisasartırma təlimlərinin keçirilməsinə nəzarət olunur. Əlavə təhsil müəssisələri tərafından keçirilən ixtisasartırma təlimi proqramlarının yoxlanması, təlimlərin monitorinqi və təlim iştirakçılarının yekun qiymətləndirilməsi təşkil edilir. Bu il qiymətləndirmənin nöticələrinə uyğun təqdim olunan sertifikatların elektronlaşdırılması ilə bağlı işlər görürlər və sertifikatlar haqqında məlumatlar Ümumi Təhsil İnformasiya Sistemində yerləşdirilməyə başlamışdır.

Öyani və distant şəkildə təşkil olunan ixtisasartırma təlimlərinin monitorinqinin aparılması üçün tertib olunmuş monitoring vərəqləri Mərkəzin rəsmi veb-səhifəsində yerləşdirilmişdir. İxtisasartırma təlimlərinin monitorinqi həmin monitoring vərəqləri əsasında aparılır.

Metodik kabinet əməkdaşlarının bilik və bacarıqlarının artırılması da fəaliyyət sahələrindən biridir. Təlim ehtiyaclarının müyyəyənəşdirilməsi üçün sorğu vasitəsilə metodik kabinet əməkdaşlarının qiymətləndirilməsi aparılmışdır. Onlayn formada keçirilən sorğuda 300 əməkdaş iştirak etmişdir.

Metodistlər üçün keçirilən sorğu təhlil edilmiş və müyyəyon olmuş ehtiyaclar əsasında "Yerlərdə metodist hazırlığı məqsədilə müəllimlərin metodik bilik və bacarıqlarının inkışafı üzrə ixtisasartırma təlimi" adlı 24 akademik saatiq ixtisasartırma programı hazırlanmışdır.

BMT-nin Uşaq Fondu (UNICEF) və ARTİ-nin əməkdaşlığı çərçivəsində Qaraağac münəaqişindən zərər çıkmış cəbhəyənə orazılarda yaşanmış müəllim və psixoloqlar üçün aşağıda qeyd olunan təlimlər başlanmışdır. Təlimlər cəbhəyənə orazılardan Ağdam, Ağcabədi, Bərdə, Naftalan, Tərtər, Tovuz və Füzuli rayonlarını əhatə edir. "Ösas sosial emosional bacarıqların inkışafı" mövzusunda 18 akademik saatlıq onlayn təlim kursunda 3000 müəllim iştirak etmişdir. Münəaqişədən əziziyət çəkmiş bölgələrdən olan məktəb psixoloqları üçün 18 akademik saatlıq onlayn təlim kurslarında 300 psixoloq iştirak etmişdir. "Ösas heyat bacarıqları" mövzusunda üç rayonu əhatə edən 200 müəllim 12 akademik saat təlim və onların köməyi ilə həmin rayonların (Ağdam, Bərdə, Tərtər) 1186 şagirdinə ceyniadı 6 akademik saatlıq məşğələ keçirilmişdir.

Yerli və beynəlxalq mənbələrə istinadən təhsilverənlər üçün müxtəlif adlarda materiallar hazırlanmış və ya tərcümə edilmişdir. Materiallar ARTİ-nin və TİPİM-in rəsmi veb-səhifəsi və sosial şəbəkə hesablarında yerləşdirilmişdir.

Onlayn təhsilin təşkili və həyata keçirilməsinə nəzarət haqqında video təlimat hazırlanmışdır.

Bir neçə ildir ki, TİPİM-in uğurla həyata keçirdiyi "Peşəkar ol" layihəsi pedagoji istiqaməti ilə təhsil müəssisələrinin yuxarı kurs tələbələri ilə aparılan fəaliyyətləri əhatə edir. Layihənin məqsədi yenilikləri açıq və multifunksional təhsil işçiləri formalasdırmaqla ilə təhsil müəssisələrinə destək göstərməkdir.

Mərkəzin onlayn və oflayn formada həyata keçirdiyi "Refleksiv müəllim" layihəsi müəllimlərin dərindən maraqlı göstərdikləri fəaliyyətlərdən biridir. Layihənin məqsədi birlükde hazırlanmış uğurlu dərs icmallarından yararlanma təcrübəsinə müəllimlər arasında təbliğ etmək, müəllimlərdə keçidkəri dərse müxtəlif rakurslardan baxmaq bacarığını formalasdırmaq, konstruktiv dərs müzakirələrinin modelini təqdim etmək, istənilən dərsi daha uğurlu tədris etmək imkanlarının sonsuz, "ideal dərs" anlayışının isə nisbi olduğunu göstərməkdir.

TİPİM 2021-2022-ci tədris ilinin əvvəlində etibarən öz layihələrini uğurla davam etdirir. Tədris 2021-2022-ci tədris ilində 2021-ci illərdə 5, yeni tədris ilində isə 2 türk abiturient ikili diplom programı üzrə AzMİU-ya daxil olub. Ötən tədris ilində COVID-19 pandemiyası səbəbindən 2-ci kursu bitiren tələbələr təhsillərini davam etdirmək üçün Türkiyədə gedə bilməyiblər. Hazırda bu problem artıq həll olunub. 3 tələbə - Nüshəbə Nadirova, Asımən Əlizadə və Nicat Məmmədzadə Türkiyəyə yola düşübələr. Onlar təhsilin 2 ilini ITU-də davam etdirəcəklər. Pandemiyə səbəbindən program üzrə qəbul olan Türkiyədə, İTÜ-da davam etdirmək şansının olmasına xəbəri isə onu daha da həvəsləndirib. İngilis dilinə yaxşı bildiyi üçün ixtisas seçimi edərək birinci AzMİU-nun "İnsaat mühəndisliyi" ixtisasında hətta ikili diplomi almaq, təhsilini Türkiyədə, İTÜ-da davam etdirmək şansının olmasına xəbəri isə onu daha da həvəsləndirib. İngilis dilinə yaxşı bildiyi üçün ixtisas seçimi edərək birinci AzMİU-nun adını yazıb.

Məlumdur ki, son illərdə inkışaf etmiş ölkələr davamlı və uğurlu iqtisadi tərəqqiye məhz ali təhsil sisteminin beynəlxalq standartlar səviyyəsinə yüksəldilməsi sayəsində nail olublar. Bu global tendensiya ölkəmizin ali təhsil sistemi qarşısında dövrün çağırışlarına müvafiq olaraq mühüm vəzifələr qoyur. Bu isə ali təhsil müəssisələrinin məzmun və keyfiyyət göstəricilərinin müasirləşdirilməsi istiqamətində yeni təşəbbüslerin həyata keçirilməsini zərərətə çevirir. Ali təhsilde keyfiyyət dəyişikliklərinin əsasını qoyan bu təşəbbüsler bütövlükdə ölkəmizin dayanıqlı inkışaf strategiyasına

uyğun olaraq milli kadrların yetişdirilməsi ilə yanaşı, gənclərin elmə, müasir texnologiyalar və qabaqcıl biliklər marağını xüsusilə artırır. Bu baxımdan, son illərdə yüksək hazırlıqlı mütxəssislerin hazırlanmasına mühüm töhfələrini verən və ölkəmizdə rəqabətli ali təhsil sisteminin formallaşmasında təşəbbüləri ilə seçilən Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetinin (AzMİU) də əsas hədəflərindən biri qabaqcıl elmi nailiyyətlərdən, innovativ təlim-tədris texnologiyalarından yararlanaraq yüksəkixtisəslə, yenilikçi, rəqabətli mühəndisler nəslinin yetişdirilməsinə nail olmaqdır.

Rəqabətlilik namına

nə daxil olan Elturan belə bir şansın olması barədə ixtisas seçimi edərək məlumat alıb:

- "İxtisas seçimi zamanı universitetlər arasında seçim edərək Dövlət İmətən Mərkezinin "Abituriyent" jurnalında AzMİU-nun öz tələbələrinə belə bir imkan yaratması xəberi mən çox sevindirdi, birinci bu universiteti və bù ixtisas yazdım". O, İTÜ-də oxuyacağımı çox sevinir, tezək Türkiyənin deyil, dünyadan nüfuzlu universitetlərindən siyasi AzMİU-nun da tələbəsi olmaq şan-

Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti və İstanbul Texnik Universiteti arasında ikili diplom programı uğurla icra olunur

Leyla Acalova

Elturan Məmmədov

Emir Eminoglu

Semih Çimen

diplom programında iştirak edən tələbələr "Azərbaycan müəllimi" nə yeni başlayan tələbə həyatlarından və ikili diplom programının üstünlüklerindən bəhs ediblər.

simi ona qazandıran doğma universiteti nə çox minnətdardır.

AzMİU-nu seçən türkiyəli tələbə "özünü evindəkə kim" hiss edir

Türkiyəli tələbələr də AzMİU-nu seçdiklərə, bu programla 2 il Bakıda oxuyacaqlarını dərin memnuniyyət hiss ilə qeyd edirlər. Universitetdə müəllimlərin, tələbə yoldaşlarının mehribanlığından, istiqanlılığından çox razı olan türkiyəli Emir Eminoglu "özünü evindəkə kim" hiss etdiyini deyir. İstanbullu gənə ümumilikdə azərbaycanlıların çox qonaqpərvər olmasından, onlara hər cür yardım və dəstək göstərmələrindən ağızdolusu danışır. Dörsələr goldikdə isə müyyəyon çətinliklərin olduğunu gizlətmir. "Dörsələr çox çətindir, hələ ki tam uyğunlaşma bilmirik, amma zamanla həll olunacaq".

Çətinliklər qorxutmur...

Eyni programla təhsil alan digər Türkiyə vətəndaşı Semih Çimen də həmşerlisinə dediklərini təsdiqləyir. O da emindir ki, təzliklə bu çətinliklər də edəcəklər, dörsələrin çətinliyi onun da gəzini qorxutur. Semih müəllimlərinin, elecə tələbə yoldaşlarının dəstəyi sayəsində problemlərin həll olunacağı inanır.

Oruc MUSTAFAYEV

İTÜ-da oxuyacağınə çox sevinir

İkili diplom programı çərçivəsində İstanbul Texnik Universitetində 2 il oxumaq imkanı qazanan şəhər tələbələrindən biri Elturan Məmmədovdur. 401 balla AzMİU-nun inşaat fakültəsi

“Vətənpərvər gənc nəsil yetişdirmək naminə daim əzmlə çalışacağam”

Dünyada gözəl, nəcib peşələr çoxdur. Həkim insanların sağlamlığını keşiyində dayanır, xəstələrə şəfa verir. Mühəndis fabrik və zavodları işlədir, hündür binalar ucaldır, yollar çəkir, köprülər salır. Kosmonavt fəzəni fəth edir, müxtəlif planetlərin sırlarını öyrənir.

Fəqət bütün peşələrin fövqündə dayanan müqəddəs bir peşə də var. Bu, müəllimlikdir. Həkim, mühəndis, kosmonavt da seçdiykləri sənətin sırlarını məhz müəllimlən öyrənirlər. Müəllim elm, bilik xəzinəsinin qapısını insanların üzüne açan bir varlıqdır.

Müsahibim Qax şəhər 2 nömrəli məktəb-liseyin Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimi Nazli İsmayılova da məhz bu müqəddəs peşənin şərəfini qururla daşıyanlardandır. İsmayılova Nazli Zəkeriyə qızı 1975-ci ildə Qax rayonunun Cələyir kəndində anadan olub. 1992-ci ildə Cələyir kənd orta məktəbi fərqlənmə attestatı ilə bitirib. Elə həmin il də N.Tusi adına Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin filologiya fakultəsinin Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi ixtisasına daxil olub, 1997-ci ildə həmin ali məktəbi fərqlənmə diplomu ilə bitirib. İlk pedaqoji fəaliyyətinə 1997-ci ildə Qax şəhər 2 nömrəli məktəb-liseyde Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimi kimi başlayıb. Bu gün onun sevincinin həddi-hüdudu yoxdur. Təhsilə verdiyi töhfələri, yaradıcı əməyi dövlətimiz tərəfindən qiymətləndirilib, möhtərəm Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə “Əməkdar müəllim” fəxri adına layiq görüldü.

- Nazli xanum, “Əməkdar müəllim” fəxri adına layiq görülməyiniz haqqında xəbəri eşidəndə hansı hissler keçirdiniz?

- Əlbəttə, sonsuz qürur duyдум. Sevincimi ifadə edəcək kəmələr tapmaqda çətinlik çəkirəm. Çünkü sevincimi göz yaşalarım müşayit etdi.

- Belə mükafata layiq görülcəyinizin gözləydinizmi?

- Təvəzükardan uzaq olsa da, gözləyirdim. Yaradıcı insanın dəyərləndirildiyi, fədakar işin qiymətləndirildiyi demokratik bir ölkədə yaşadığımı görə inanırdım.

- Müəllimin peşəsinə vurğunluğu nuz haradan golur? Bu sənəti necə oldu secdiniz?

- Müəllimlik peşəsini anam mənə sevdirdi. Anam Zöhre Laçınova Qax rayonunun Cələyir kənd tam orta məktəbinde Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimi işləyib, rayonun tanınmış müəllimlərindən olub. Artıq dünəndən köçüb. Onun biliyinə, zəngin nitqinə, qurdugu gözəl dərslərə valeh olurdum. Və qorar verdim ki, mən də onun kimi

sənətini sözün eśl mənasında sevən bir müəllim olacağam.

- Bu günəndək hansı uğurları qazanmışınız?

- 2011-ci ildə keçirilmiş “100 ən yaxşı müəllim” müsabiqəsinin respublika turunun qalibi olmuşam. 2017-ci ildə müəllimlərin ilkin bilik və bacarıqlarının diagnostik qiymətləndirilməsi zamanı maksimum bal - 60 bal toplamışam. 2018-ci ildə keçirilən “Pedaqoji mühəzirələr” müsabiqəsinin respublika turunda III dərəcəli diploma, Abbas Rafiq İlkin oğlu isə “Qarabağ uşaqların gözü ilə” respublika onlayn videoçarxi müsabiqəsində həvəsləndirici yera layiq görüldü. Ən yüksək noticəni şagirdim Müəllibəyova Gülnar Vüqar qızı əldə edib. O, respublika fənn olimpiadalarının final turunda qızıl medal qazanıb.

- Menə, müəllimin eśl uğuru şagirdlərinin müvəffəqiyyətləridir. Çox şadam ki, istedadlı şagirdlər yetişdirə bilmışəm. Şagirdlərimin arasında yüksək bal toplayaraq nüfuzlu ali təhsil ocaqlarına daxil olanlar, qızıl və gümüş medala layiq görünlər və müxtəlif yarışlarda respublika mərhələsinin qalibləri də var. 2019-2020-ci tədris ilində şagirdim Paşazadə Günel Eldəniz qızı “100 ən yaxşı təqdimat”

- Bu gün təhsilimizdə ən vacib və müəllimlərin diqqət yetirməli olduğunu sahə hansıdır?

- Men deyərdim ki, qiymətləndirmə. Real qiymətləndirmə müəllimləri və valideynləri hər bir şagirdin təlim noticələri və əldə etdiyi müvəffəqiyyətlər haqqında məlumatlar tam təmin etməlidir. Qiymətləndirmə düzgün aparılmışdır. Qiymətləndirmənin əsas məqsədi valideyn-şagird, valideyn-müəllim münasibətlərində ziddiyətlərə gətirib çıxara bilir. Çalışmamış ki, qiymətləndirmə şagirdə öz fərdi in-

kişaf səviyyəsini üzə çıxarmaqdə kömək eləsin. Bu sahədə aparılan işlahatlar da prosesi elə teşkil etməyə yönəlmədir ki, noticədə şagird öz zəif və güclü təreflərini, maraq və qabiliyyətlərini aşkara çıxarsın.

- Kimi özünü üçün ideal hesab edirsiniz?

- Pedaqoji fəaliyyətimdə daim yaxşı olan her kesdən bəhrələnməyə çalışıram. İstər məndən təcrübəli olsun, ister fəaliyyətinə yeni başlayan müəllim olsun. Amma bir nəfərin adını mütələq çəkməliyəm. Artıq təqəüddə olan Azərbaycan Respublikasının Əməkdar müəllimi Gülbənəz Seyidovani özüm üçün hər zaman örnek hesab etmişəm.

- Sizcə, uğurun ağarımı necə əldə etmək olar?

- Əvvəla, gərgin əmək və zəhmətlə. Birgə fəaliyyətə. Mən pedaqoji fəaliyyətim boyunca daim şagirdlərim və valideynlərlə birgə hərəkət etdim. Dəstəklə. Hər uğurunda məni mənən dəstəkləyən kollektivimdən daim gücləndim. Dövlətimizin təhsilimizin, müəllimlərimizin inkişaf üçün yaratdığı məsilsiz imkanlarla. Bu diqqət və qayğıya görə möhtərəm Prezidentimiz təşəkkür edirəm.

- Sonda nə demək istərdiniz?

- Mən Şəhidlərimizin müqəddəs ruhları qarşısında baş əyirəm. Söz verirəm ki, qanları bahasına azad etdikləri torpaqları sevən, qoruya bilən vətənpərvər gənc nəsil yetişdirmək naminə daim əzmlə çalışacağam.

Qrant layihəsinin təqdimatı

Zəngilan rayon 26 nömrəli tam orta məktəbin akt zələndən, Qəhrəman Azərbaycan Ordusunun Şəhidləri barədə esse-inşa yazıları ilə bağlı müsabiqələrin teşkil olunacağını qeyd edib.

Daha sonra çıxış edən qonaqlar qeyd olunan layihənin təhsil-alanlar üçün olverişli bir təhsil mühiti yaradılması və istedadlı uşaqların aşkarla çıxarılması istiqamətində əhəmiyyətli rol oynayaçağını vurğulayıblar.

Sonda 33 nömrəli tam orta məktəbin 6-cı sınıfı şagirdi Sənan Hacızadə Vətəninizin bütövlüyü uğrunda canlarından keçmiş şəhidlərimizə həsr olunan şəir söyləyib.

Qeyd edek ki, “Könlümü dindir” - bədii qiraət müsabiqəsi layihəsi Təhsildə inkişaf və innovasiyalar üzrə V qrant müsabiqəsində fərdi kateqoriya üzrə qalib olub.

Rəsm müsabiqəsinin qalibləri

Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsi (BQXK) erməni işğalçlarının vəhşiliyinə məruz qalan ərazilərdə yaşayan insanların su təminatının yaxşılaşdırılması üçün Su və Yaşam programı çərçivəsində müxtəlif layihələr həyata keçirir.

Fizuli Rayon Tehsil Şöbəsindən aldığım məlumatla görə, sudan somərəli istifadənin təbliğ edilməsi məqsədilə Füzuli, Ağdam, Tərtər və Qazax rayonlarının məktəbliləri arasında rəsm müsabiqəsi keçirilib. Müsabiqədə rayon üzrə 5 ən yaxşı ideyanın müəllifləri BQXK tərəfindən müxtəlif hədiyyələrə mükafatlandırılıb.

Rayon üzrə E.Piriyev adına Böyük Bəhmənli 1 nömrəli kənd tam orta məktəbin X sinif şagirdi Əminə Orucova I, 30 nömrəli tam orta məktəbin X sinif şagirdi Tumas İbrahimov II, E.Piriyev adına Böyük Bəhmənli 1 nömrəli kənd tam orta məktəbin X sinif şagirdi Füruze Allahverdiyeva III, Mollaməhərrəmli kənd tam orta məktəbin V sinif şagirdi Medina İbrahimli IV və B.Əzimov adına Araz Yağlıvənd kənd tam orta məktəbin X sinif şagirdi Nəzrin Ağalarova isə V yerlərin qalibləri olublar.

“Zəfər” vətənpərvərlik klubları

Biləsuvar şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbdə Təhsil Nazirliyinin “Təhsildə inkişaf və innovasiyalar üzrə 5-ci qrant müsabiqəsi”nin qalibi olmuş Biləsuvar rayonunun məktəblərində “Zəfər” vətənpərvərlik klubunun təsis edilmesi” layihəsinin təqdimati keçirilib.

Təhsil şöbəsindən verilən məlumatata görə, tədbirdə Biləsuvar Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Faiq Qurbanov, Təhsil Nazirliyinin əməkdaşları, layihə rəhbəri və müəllimlər istiqadət ediblər.

Tədbirdə layihə rəhbəri Nazim Sadıqov rayonun ümumtəhsil məktəblərində “Zəfər” vətənpərvərlik klublarının ya-

radılmasından damışib. Bu klublarda mütəmadi olaraq vətənpərvərliyi təbliğ edən tədbirlərin təşkil olunacağı və şagirdlərə vətənpərvərlik hisslerinin aşilanacağı bildirilib.

10 nəfərdən ibarət işçi qrupunun yaradıldığından deyən N.Sadıqov məktəblərdə layihə ilə bağlı maarifləndirmə və təbliğat işlərinin aparılacağını qeyd edib.

Bildirilib ki, rayonun 34 məktəbi üzrə 34 klub rəhbəri və 272 şagird vəhdi formada və formatda yürüsdə istirak edəcək. Yanvarın 17-dək davam edəcək layihə rəhbəri və müəllimlər istiqadət ediblər.

Bildirilib ki, rayonun 34 məktəbi üzrə 34 klub rəhbəri və Nazim Sadıqov rayonun ümumtəhsil məktəblərində “Zəfər” vətənpərvərlik klublarının ya-

Səhifəni hazırladı:
Şakir CƏFƏROV

İnküziv təhsil

➡ Əvvələ səh.1

"Valideynlər uşaqlarını evdən çıxarmağa utanırdılar. Başçalarının onların uşaqlarını ola salacaqlarından ehtiyat edirdi. Ancaq indi uşaqlarını məktəbə o qədər ürkələ getirirlər ki... Hiss olunur ki, artıq heç bir narahatlıqları qalmayıb".

**Həkim dedi ki, onun dərməni
MƏKTƏBdir**

Sinifde kim dersden qalsa da, Ləman Abdullayeva və Əşmar Hacıyeva hər gün məktəbdədir. Onlar sinifdəki yoldaşlarına çoxdan qaynayıb-qarışırlar.

Uşaqlardan biri - Əşmar Hacıyevanın hekayəsinə anası Əfsanə Əliyevadan dindilik. Öyrəndik ki, uşaqlıqda keçirdiyi qıcmalarдан sonra əqli inkişafı zəifləyən qızçıqazın müalicəsi davam edir: "Hökimi onu məktəbəhəzərligə göndərməyi tapşırı. Mən də qızımı önce məktəbəhəzərligə getsin

**Sevdiklərimizlə
bərabər yaşamaq,
həyatı paylaşmaq
daha asan,
daha zövqvericidir**

lemlərini paylaşmaqdə maraqlı olmurlar. Amma mümkün olan hər yola el atır, ehtiyacını hiss etdiyimiz hər kəsə kömək etməyə cəhd göstəririk".

3 mayər üzrə seçim

Bələdliklə, Qazaxdakı 2 nömrəli tam orta məktəb də olmaqla, 7 regionda 8 məktəbdə başlayan bu proses Təhsil Nazirliyinin BMT-nin Uşaq Fondu (UNICEF) ilə birgə həyata keçirdiyi "İnküziv sinif təşkil edilən ümumi təhsil müəssisələrinin şəbəkesinin genişləndirilməsi" layihəsi çərçivəsində həyata keçirilir. Layihəni Təhsil İnstitutu icra edir.

Təhsil İnstitutunun Təhsil standartları və programları şəbəkesinin aparıcı mütexəssisi Aysel Qasimova "Azərbaycan müəllimi" qəzetiñə müsahibəsində layihə çərçivəsində görünlən işlərdən danışmaq bildirilər ki, seçilən, sadəcə məktəblər olmayıb: "Qiymətləndirmə meyarları 3 əsas istiqamətdə hazırlanıb. İnküziv siniflərin təşkil olunacağı ümumtəhsil məktəblərinin seçimi, inküziv siniflərə cəlb olunacaq sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların qiymətləndirilməsi və seçiləməsi, məktəblərin hər birinə korreksiya-edici pedagoqunun seçimində müəyyən edilən parametrlər üzrə meyarlar hazırlanıb".

Bələdliklə, həm məktəb, həm şagirdlər, həm də korreksiya-edici pedagoq seçilib.

İnküziv

İnküzivliyin təmin ediləcəyi məktəblər seçildikdən dəhəl sonra orada iş başlayıb. Təsərrüfat hesablı Tikinti və Techizat İdarəsi seçilmiş məktəblərdə infrastruktur, fiziki əlliyyili olan uşaqların ehtiyaclarına uyğunlaşdırmaq üçün tikinti və temir işləri həyata keçiril. Bütün uşaqların məktəbə daxil olması, burada hərəkəti və keyfiyyəti təhsil ala biləməsi üçün müvafiq şərait yaradılmalıdır.

Dünyada qəbul edilmiş qaydalarla görə bir sinifdə 2 əlliyyili olan uşaq təhsil ala bilər.

girdələrin qarşılıqlı münasibətlərini mütmədi nezərdə saxlayıram. Bir-birinə münasibətini, o cümlədən fordi inkişaflarını izləməyə çalışıram. Sinifdə əlliyyili bağlı problem olmur. Məktəbdə problemləri münasibətlərə qarşılaşanda bunu vaxtında aşkarlaması üçün də testlər keçiririk. Valideynlər və sinif rohberlerinə sorğu anketləri paylaşırlar. Sinifdə problemləri uşaqlar, ya da problemləri münasibətleri olanlar varsa, bu yolla öyrənirik. Sadəcə ilk dəfə məktəbə gələn şagirdlərimizin deyil, yuxarı sinif şagirdlərinin de problemlərini bigənə qalır, imtahan öncəsi stresini azaltmağa yönələn, yaxud peşə istiqaməti seçmək isteyənlərə yardım məqsədli testlərimiz, səhəbələrimiz olur. Nəinki məktəbdə, ailede problemləri olanlarla da səhəbələr apararaq onların psixoloji gərginliyini azaltmağa çalışırıq. Düzdür, valideynlər de, uşaqlar da problemlərindən dənmiş, prob-

Azərbaycanda da belə olacaq. A.Qasimovanın sözlerinə görə, uşaqların seçilməsi üçün Psixoloji Tibbi Pedaqoji komissiyalarla iş aparılır, komissiya üzvlərinə təlimlər keçilir. Onlar ilk növbədə uşaqlara olçatılanlığın necə təmin olunması barədə təlimatlandırıblar: "İnküziv siniflərdə şagird sayı onənəvi siniflərdə olduğundan dərəcədə azdır. Şagird sayı 30 və daha artıq olan siniflərdə əlliyyili olan uşaq yerləşdirilməlidir. Beynəlxalq tələblərə görə sinifdə 2-dən dərəcədə artıq əlliyyili olan uşaq varsa, müəllimin həmin sinifdə işinin keyfiyyəti olmaz".

İnküzivliyin təmin edilməsi təkcə infrastrukturla bağlı yox, həm də uşaqlarla işləyəcək komandanın xüsusi hazırlığından sonra baş verir. Məktəblərdə inküziv mədəniyyətin formalaşdırılması üçün valideynlər, əlliyyili olmayan uşaqlarla, o cümlədən məktəb heyəti ilə ayrıraq görüşlər keçirilir.

Ruhiyə DAŞSALAHLI

istedim. Amma artıq gecikmişdim. Dekabr ayında Əşmarın 6 yaşlı tamam olacaq. Sınıfda hamı oxumağı başladığım söyləyib: "Əvvəl çox çotın idi. Əşmar bir neçə gün alışa bilmədi məktəbə, ağlayıb burda qalmış istəmədiyini deyirdi. Artıq daha yaxşıdır, məktəbə dən heveslə gəlir. Evde öz-özüne "Gözəl vətən" məhnisi oxuyur, öyrəndiyi idman hərəkətlərini göstərir, 10-a qədər sayır. Məktəb başlangıçtan xeyli öyrəndikləri var".

2 nömrəli məktəbdə uğurlu başlangıç

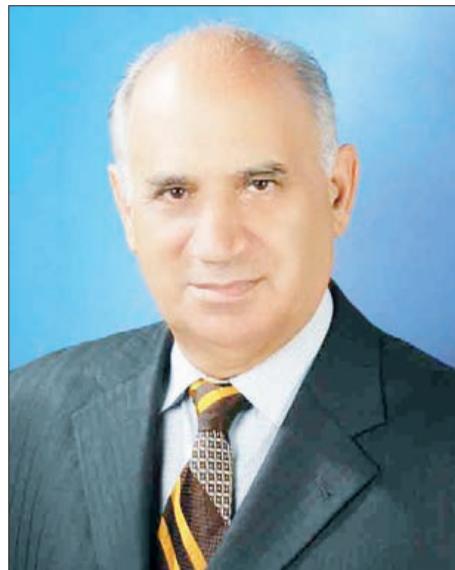
Tədris işləri üzrə direktor müavini Könüllü Kərimovanın sözlerinə görə, uğurlu başlangıç həm də aparılan işin neticəsi olub: "Müəllimlərinə yanaşı, biz - məktəb rohberliyi, təhsil səbəbinişinin eməklərindən təlimlərdən keçidik. Təlimcimiz Güney Cəndirli idi. O, bu təlimlərdə dərslerin necə qurulmasından tətbiq olunmuş əlliyyili olan uşaqlarla sinifdə davranışa qədər bir çox məqamı diqqət çəkdi. Onların məktəbədə qarsılaşmış bileşəkləri problemlərlə bizi tanış etdi. Güney Cəndirli təlimlərdən sonra valideynlərlə də görüşdü. Bu görüşün də neticəsi ürəkəkən oldu. Valideynlər Güney xanumdan xahiş edirdi ki, tez-tez gəlib təlimlər keçsin. Düzdür, təlimlərə qədər də sinifdə əlliyyili olan uşaqın təmsil olunmasından narahatlıq ifadə edən valideyn olmamışı. Ancaq təlimlərdən sonra valideynlər uşaqlarını bir yerdə təhsil almamasına dən həvəslə yanmışdı müraciət edirdik. Görüşdə təqdim edilən videoçarxlar istirakçıları hər birinə təsir etdi. İnanın ki, hamı göz yaşlarıyla izledi. Anmaq təlimlərdən sonra dən məlumatlı oldular və inküzivliyin təmin olunmasının onların uşaqlarında eləvə müsbət keyfiyyətlər formalaşdıracağı qonaqtına goldılar. Hətta bütün siniflərdə inküzivliyin təmin olunmasını arzulanılar belə oldu".

Uşaqların köməkçisi

Layihə çərçivəsində sinifdə bir korreksiya-edici pedagoq da işləyir. Pəri Eyyubova

Bu inam hər kəsə var. Nəzərə alsaq ki, sağlamlığını itirmək hər kəsin qarşılışacağı problemidir, o zaman sağlamlığını müxtəlif səbəblərdən itirənlərə aşqəlayıcı, forqlılıklarını en kobud şəkildə hiss etdirlər münasibət başlıqlışılən deyil. Bu uşaqların inküziv təhsil hüququnu təmin etmənin on yaxşı yolu cəmiyyətinə əlliyyili və müxtəlifliyə tolerant münasibətin təminatından başlayır. Gəlin, mərhamət etməyi yox, onları sevməyi öyrənək. Öncə sevək, sonra uşaqlarımıza da sevdirek. Çünkü sevdiklərimizlə bərabər yaşamaq, həyata paylaşmaq dən asan, dən zövqvericidir.

Həyatımda mühüm iz buraxmış dəyərli insan

Həmin insan professor Əjdər Əbdülhüseyn oğlu Aşayev idi. Mən 1973-cü ilde Azərbaycan Pedaqoji Xarici Dillər İnstitutunu bitirib təyinatla Sabirabad rayonunun Şıxsalalı və Qaragünəy kənd məktəblərində ingilis dili müəllimi işləyib, müsbət qolu ilə Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Pedaqoji Elmlər İnstitutunun (hazırda Azərbaycan Respublikasının Təhsil İnstitutu) təbiyənin ümumi problemləri şöbəsinə kiçik elmi işçi vəzifəsinə qəbul olunmuşdum.

1975-ci ilin aprel ayı idı. Həmin illərdə Əjdər Aşayev “Azərbaycan məktəbi” jurnalının baş redaktoru idi. Hələ orta məktəbdə işləyərkən jurnal abunə yazılmışdım. Hər bir nömrəsinə diqqətlə izleyir və praktik fəaliyyətimdə dərc olunan məqalələrdən, alımların elmi ideyalarından, müəllimlərin qabaqcıl iş təcrübələrindən faydalananırdım. Məktəbdə çalışdıığım vaxtlarda mən də müxtəlif qəzet və jurnallara əməkdaşlıq edir, elmi məqalələr çap etdirirdim. Bir məqaləm də (“Lügəti necə tədris edirəm”) “Azərbaycan məktəbi” jurnalında dərc edilmişdi.

AETPEİ-də işlədiyim ilk ayıldan həmin jurnalda əməkdaşlıq etməyə başladım.

Əjdər Aşayevin kitabları, jurnal məqalələri ilə tanış olsam da, özü ilə tanışlığım yox idi. Bir dəfə redaksiyaya yolun düşündə bu tanışlıq baş tutdu. Jurnalın məsul katibi Allahverdi Eminov və şöbə redaktoru İsrafil İbadov bu tanışlığın təşbəuskarı oldular. Bu iki şəxslə tanışlığıñ tarixi vardi. Mən hələ ali məktəbə daxil olmamışdan əvvəl Əli Bayramlı (həzirdə Şirvan) şəhərində çıxan “Şıq” qəzeti redaksiyasında ədəbi işçi işləyəndə Allahverdi Eminov redaksiyaya gələr, məqalələr götərmişdi. O zaman o, Salyan rayonunun Kərimbəyli kəndində müəllim işləyirdi. İsrafil İbadov isə Əli Bayramlı şəhər 14 nömrəli məktəbin müəllimi idi. Sonralar hər ikisi Bakıya isəməyə göldilər.

Allahverdi müəllimlə İsrafil müəllim məni Əjdər Aşayevə təqdim edəndə o, adımı eşidən kimi: “Yadına düşdü. Ötən nömrədə sənin məqaləni vermişik. Biz məqalələrə ciddi yanaşıraq. Hər məqalə jurnalda çap olunmur. Amma səni tanımaşa-bilməyə yazını dərc etdik. Bilirsən niye? Məqalə xoşumuza gəlmüşdi”.

Mən də öz növbəmdə minnətdarlığımı bildirdim. Sonra öyrəndim ki, Əjdər müəllim də mənim çalışdıığım institutun yetirməsidir. Burada aspirant, elmi işçi, direktor müavini olub. İş elə götirdi ki, Əjdər müəllim yenidən bu instituta qayıtdı. Ötən esrin 80-ci illeri idı. Mən onun şöbəsində isəməyə başladım. Dissertasiya mövzusunu götürdüm və elmi rəhbərim Əjdər Aşayev təsdiq edildi. Namizədlik dissertasiyamın ərsəyə gəlməsində, elmi məqalələrimin sanballı olmasına, dissertasiyada irəli sürürlən elmi ideyaların ümumiildədirilməsində, əsaslandırılmışında və formalasdırılmışında, eksperimentdən keçirilməsində Əjdər müəllimin məsləhətlərindən bol-bol bəhərləndim.

Müvəffəqiyyətlə müdafiə etdikdən bir müddət sonra doktorluq dissertasiyəsi üzərində isəməyə başladım. Yenə də Əjdər müəllim mənə dəstək oldu. 1995-ci ildə doktorluq dissertasiyası müdafiə edərək pedagoji elmlər doktoru elmi dərəcəsi aldım. Uğurlarına daha çox sevinənlərdən biri də Əjdər müəllim idı.

Günər, həftələr, aylar və illər dolandı.

AkifABBASOV,
*Azərbaycan Respublikasının
Təhsil İnstitutunun elmi katibi,
Pedaqogika üzrə elmlər doktoru,
professor, Əməkdar müəllim*

Qaraqoyunlu dərəsinin ilk tələbəsi, ilk alimi...

Əməkdar müəllim, professor Niftali Mehrali oğlu Qocayev 1936-ci il oktyabrın 18-də Gəncə quberniyasının Qazax qəzası, Dilican nahiyyesinin Qaraqoyunlu dərəsinin (indiki Ermənistanın İcevan rayonu) Goyərçin kəndində sade kəndli ailəsində - Mehrali kişi ilə Gözel xanımın ailəsində dənəyaya gəlmüşdir. İbtidai təhsilini həmin kənddə alan Niftali Qocayev orta təhsilini o dövrə regionun qabaqcıl məktəblərindən sayılan Gölkənd kəndində davam etdirir və həmin kənddə yaşayan xalası Ayışə xanımın evində yaşayır.

Kənd məktəbinin riyaziyyat müəllimi Məhəmməd Nəbiyevin yaratdığı böyük maraq gənc Niftalı dəqiq elmlər fokuslaşdır. Bədnam ermenilərin ehəsindən nə qədər çətin olsa da, bir neçə pilləli yoxlamalardan uğurla keçən Niftali Qocayev məktəbi qızıl medalla bitirir və həmin illərdə məktəbi medalla bitirən ilk azərbaycanlı kimi Qaraqoyunlu dərəsinin təxixinə düşür. Ancaq bu “ilk”lər onu həyati boyu izleyir. O, regionun Azərbaycan Dövlət Universitetinin (indiki BDU) Fizika (o zaman Fizika-riyaziyyat fakültəsinin fizika bölməsi) fakültəsinə daxil olan ilk məzunu, universitedə adlı təqəqudə (o dövrən yüksək status olan Lenin təqəqud ilə) oxuyan ilk təhsilçi, bütün Qaraqoyunludan BDU-da ilk müəllim, o dövrün rekordlarını yeniləyərək 26 yaşında -1962-ci ildə dissertasiya müdafiə edən ilk azərbaycanlı biofizik, həm də regionun ilk alimi, ilk kafedra müdürü, ilk dekanı, ilk laboratoriya müdürü olmuşdur.

Bütün bu “ilk”lər Qaraqoyunlu dərəsindən 100-ə yaxın azərbaycanlı gəncin bu yolla gəlməsinə, alim kimi yetişməsinə, xalqın gərəkli övladlarına çevriləsinə müstəsna təsir göstərmişdir. Nə qədər çətin olsa da, həmin uşaqların hamısı Niftali müəllim kimi hörmət sahibi olmaq arzusu ilə şəhərə oxumağa gələrən, demək olar ki, hamısı regiondan Bakıda “ilk evi olan” Niftali Qocayevin qayğılarından bəhrəlməmişdir: ya onun evində yaşamış, ya köməkliyi ilə yataqxanaya düzəlmiş, ya onun köməyi ilə imtahanlara hazırlaşmış, ya ixitas seyməyə məsləhət almış, ya da hansısa digər yardımından yararlanmışdır. Bu adamların hamısının Bakıdakı “ata ocağı” Niftali Qocayevin geniş üriyi, darıqal mənzil olmuşdur.

Əgsaqqalların dediyinə görə, olduqca istedadlı uşaq olan Niftali həm də çox zəhmətkeş, məqsədi uğrunda mübariz keyfiyyətlərə malik olmuşdur. İkinci Dünya müharibəsindən sonrakı illərdə Ermenistannın ucqar kəndində perspektivizm gələcəyi hiss edən N.Qocayev bu vəziyyətdən çıxmış yoluñ həm yaxşı oxumaqdə, həm də rus dilini mükəmməl öyrənməkdə görür. Bu məqsədə müstəqil şəkildə rus dilini öyrənməyə başlayır. O dövrə kənddə rus dilini bilən də yox idı ki, gedib kimiləse ünsiyyətə girib və burdışa təkmilləşdirsin. Bu zaman Sibirən kəndlərində 10 il sürəngəde yatmış və bu müddətdə rus dilini öyrənmiş yaxın qohumları İslam kişi qayıdır. Gənc Niftali imkandan yararlanaraq bu adamlara hər gün görür, onuna rus dilində söhbət edir, kəndin poqtuna gələn və heç kesin oxumadığı “Pravda” qəzətini alb İslam kişi ilə onu bərədən oxuyur, tərcümə edir, kənd adamlarına danışır. Bunuñla da, həm camaatın hörmətini qazanır, həm də məktəbli ikən qısa müddətdə rus dilini mükəmməl öyrənir. O dövrün tələbələrinə görə rus dilini yaxşı bilmək isə geniş üfüqlər açırı. Sonralar rus dilində yazılmış elmi ədəbiyyatları sərbəst oxuyub menimsədiyinə görə tələbə yoldaşlarından xeyli irəlidlə olanda, SSRİ EA Leningrad filialının “Yüksəkmolekullu Birləşmələr İstututu” nun aspiranturasına daxil olanda, dünya şöhrəti məşhur alim akademik M.V.Volkensteinin elmi rəhbərliyi ilə dissertasiya müdafiə edəndə, keçmiş SSRİ-nin bütün ali məktəblərində tədris edilən “Optika” dörsliyi yazaraq rus dilində dörslik yazmış yeganə azərbaycanlı kimi təxədüdə kənddə İslam kişi ilə keçirdiyi günləri tez-tez xatırlayacaqdır.

Professor Niftali Qocayev 1993-1995-ci illərdə Erzurum Atatürk və İstanbul universitetlərində devətli professor olaraq fəaliyyət göstərmək və həmin illərdə türk dilində 2 cildlik “Molekülün Yapisı” monoqrafiyalarını, həmçinin özünün müəllifi olduğu “Molekulyar fizika” və “Optika” dörsliklərini türk dilinə çevirərək nəşr etdi. Elmi kadrların hazırlanğı sahəsində də N.M.Qocayevin fəaliyyəti diqqətə layiqdir. Onun elmi

rəhbərliyi ilə yüzlərə bakalavr və magistr tələbələri diplom və dissertasiyalar müdafiə etmiş, fizika üzrə 21 elmlər doktoru və fəlsəfə doktoru dissertasiya işlərinin elmi rəhbəri olmuş, “Bioloji fəal molekulların və onların komplekslerinin quruluş-funksiya əlaqələrinin tadqiqi” üzrə Elmi Məktəbin yaradıcısı və rəhbəridir, Rusiada nəşr olunan “Biofizika”, “Molekularnaya bioloqiya”, “Fizičeskaya ximiya”, “Bioorganicskae ximiya”, “DAN SSSR”, “Rossiyskiy Allerqoqeliçeskij jurnal”, “Nanotexnika”, Amerika, Avropa və Asiyada nəşr olunan “Journal of Molecular Graphics and Modelling”, “J. of Peptide and Protein Research”, “Studia Biophysica”, “J.of Spectroscopy Letters”, “J. of Molecular Structure”, “J.of Peptide Science” və “Asian.J. Of Shemistry” kimi Tomson-Reuters siyahısına daxil edilmiş mötəber elmi jurnallarda dərc olunmuş 400-dən çox elmi məqalənin müəllifidir. Bunlar içərisində COVID-19 və xərçəng xəstəliklərinə qarşı derman kimi tövsiyə olunan çox funksiyalı Glu-Gln-Arg-Pro-Argpentapeptidina həsr olunmuş və yüksək impakt-faktorlu “Journal of Molecular Graphics and Modelling” jurnalında çap olunacaq məqaləni (Evaluation of anti-cancer and anti-covid-19 properties of cationic pentapeptideGlu-Gln-Arg-Pro-Arg, from rice bran protein and its d-isomeranalogs through molecular docking simulations. Vol. 108, November 2021, 10799) xüsusi qeyd etmək olar. Bu elmi-tədqiqat işi Türkiyənin İstanbul və Kültür Universitetləri, BDU nəzdindəki Fizika Problemləri Elmi-Tədqiqat İnstitutu, AMEA-nın Biofizika İnstitutu və Azərbaycan Milli Onkologiya Mərkəzinin əməkdaşları tərəfində yerinə yetirilmişdir.

Professor Niftali Qocayev Azərbaycan, rus və türk dillerində yazılmış 21 dörslik, dərs vəsaiti və monoqrafiyaların müəllifidir. Onlar içərisində keçmiş SSRİ Ali Təhsil Nazirliyinin qrifli ilə Moskvada “Vissaya Şkola” naşriyyatı tərəfindən 1979-cu ildə nəşr olunmuş və 2016-ci ildə ikinci nəşri çapdan çıxmış “Optika”, hemçinin 4 cildli “Ümumi Fizika kursu” dörsliklərini xüsusi qeyd etmək olar. Niftali müəllim 1966-ci ildə dosent, 1979-cu ildə professor elmi adlarını almış, 1967-1968-ci illərdə Azərbaycan Dövlət Universiteti nəzdindəki “SSRİ Ali Məktəb Müəllimlərinin İxtisası Artırma Fakültəsi”nın dekanı, 1968-1984-cü illərdə “Optika və molekulyar fizika” kafedrasının müdürü vəzifələrində işləmişdir. Professor N.M.Qocayev 1980-2005-ci illərdə Molekulyar Biofizika Elmi-Tədqiqat Problem Laboratoriyasının müdürü, 2005-2020-ci illərdə BDU nəzdindəki Fizika Problemləri Elmi-Tədqiqat İnstitutunun “Nəzəri fizika şöbəsi”nin müdürü vəzifəsində çalışmışdır.

Bu günlərdə 85 yaşlı tamam olan Niftali müəllim 62 ildir ki, fizika üzrə universitet tələbələrinə dərin məzmunlu, yüksək keyfiyyətli mühəzairolar oxumaqla tələbələrinin sevimlisinə çevrilmişdir. Meləhətli və yapışlı səs tembir, dərin bılık, analitik düşünəcə, aydın zəka, böyük təcrübə bə insannı mühəzairolarını Səməd Vurğunun seirleri kimi axıcı, rəvan, sırrın edir. Bu gün onun belə mühəzairolarını dirləmək istəyən tələbələrin arzusunu reallaşdırmaq üçün professorə ustad dərsləri xahişi ilə müraciət edən ali məktəb rəhbərləri onlardır. Hami qəlbə də, görkəmi də cavan olan bu ağsaqqal alimi heç olmasa, bir dəfə dirləmək istəyir. Ancaq ömrünün 62 ilini bağladıq doğma Bakı Dövlət Universiteti onun “ata ocağı”dır, özünü bu ocaqdan ayrı təsəvvür etmək. Biz də onu hələ 15 il Bakı Dövlət Universitetinin auditoriyalarında, laboratoriyalarda görmək istəyirik. 100-dən sonra baxarıq...

Fikret ŞİRİYEV,
BDU-nun dosenti

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi

Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənat Universiteti

aşağıdakı vakant vəzifəni tutmaq üçün müsabiqə

ELAN EDİR

№	Kafedra	Vəzifə	Yer
1.	İnstrumental ifaçılıq	Kafedra müdürü	1

Müsabiqədə kafedranın profili uyğun şəxsiyətənəkliyinə, elmi ad və elmi dərcələrə, ən azı 5 il elmi-pedaqoji təcrübəyə malik Azərbaycan Respublikası vətəndaşları, həmçinin mövcud qanunvericiliyin tələbləri gözənləndirmək xarici ölkə vətəndaşları iştirak edə bilərlər.

Müsabiqədə iştirak etmək istəyənlər ərizə və sənədlə-

rini elan verildiyi gündən başlayaraq 1 (bir) ay müddətində Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin Kollegiyasının 15 noyabr 2017-ci il tarixli, 5/5 nömrəli qorarı ilə təsdiq edilmiş “Ali təhsil müəssisələrində kafedra müdürü, dekan və dekan müavini vəzifələrinin tutulması Qaydalar”na müvafiq müsabiqənin keçirilməsi üçün Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənat Universitetinə göndərə bilərlər.

Ünvan: Bakı şəhəri, AZ 1065, İnşaatçılar 39

Telefon: 599-00-54 (daxili-100)

REKTORLUQ

“AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ”

Qəzet 1934-cü ildən çıxır

Baş redaktor

Sarvan İbrahimov

538-21-55

Mühasibatlıq

539-67-74

Reklam və elanlar

539-20-77 (tel/faks)

Ünvan: AZ-1100, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə 23 M, Mətbuat Evi, 5-ci mərtəbə

Qəzet “Azərbaycan müəllimi”nin kompüter mərkəzində yığılın və “Azərbaycan” nəşriyyatında çap olunur

Qəzet hər həftənin cümlə günü çıxır

Bank hesabımız

Azərbaycan Beynelxalq Bankı Şərifzadə filialı

Kodu: 805142 VÖEN: 9900001881

M/h: AZ 03 NABZ 0135010000000002944

S.W.I.F.T.: IBAZAZ 2X

“Azərbaycan müəllimi” qızəti redaksiyası

Hesab № AZ80 IBAZ38060019443164986350

VÖEN: 1300397831

Lisensiya № 022327, İndeks: 0003, Tiraj 7986 Sifariş 1975

Məsul növbətçi: Ş.Cəfərov

Etibarsız sayılırlar

Bakı şəhər 53 nömrəli tam orta məktəbi 2021-ci ildə bitirmiş İsmayılova Leyla Arif qızına verilmiş E-354381 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Saatlı şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbi 2005-ci ildə bitirmiş Zalışov Namiq Ədalət oğluna verilmiş A-125550 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Saathlı şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbi 2004-cü ildə bitirmiş Zalışov Vasif Vahid oğluna verilmiş B-027393 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Saathlı şəhər 2 nömrəli ümumi orta məktəbin IX sinfini 2005-ci ildə bitirmiş Əsədova (Abasova) Güney Ehtibar qızına verilmiş A-129859 nömrəli ümumi orta təhsil haqqında şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 7 nömrəli tam orta məktəbi 2005-ci ildə bitirmiş Əsədova (Məmmədova) Aytac Rauf qızına verilmiş B-203175 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sənaye və Yüksək Texnologiyalar üzrə Sumqayıt Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzi tərəfindən 2021-ci ildə Hüseynov Qabil Fazıl oğluna verilmiş A-148127 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Beyləqan rayon şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbi 2003-cü ildə bitirmiş Əsədova Sevinc Akif qızına verilmiş A-662043 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Qazax şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbi 2007-ci ildə bitirmiş Mürşüdova Nigar İlqar qızına verilmiş 408804 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Qəribi Kaspi Universiteti tərəfindən 2020-ci ildə Nuruyeva Günel Bayram qızına verilmiş tələbə biletini itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 34 nömrəli tam orta məktəbi 2004-cü ildə bitirmiş Nəsirova Afaq Tahir qızına verilmiş B-005316 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Göygəy şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 2002-ci ildə bitirmiş Abbasova Həmida Polad qızına verilmiş 562240 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı 1 nömrəli tibb məktəbi tərəfindən 2006-ci ildə Əliyeva Leyla Rüstəm qızına verilmiş BB-II-045396 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Cəlilabad rayon Qarakazımlı kənd tam orta məktəbin IX sinfini 2021-ci ildə bitirmiş Həsənzadə İlahə Umidyar qızına verilmiş C-576336 nömrəli ümumi orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Gəncə şəhər 1.Qayibov adına 1 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 2013-cü ildə bitirmiş Cəfərova (İsgəndərova) Pərvanə Sahib qızına verilmiş A-023760 nömrəli ümumi orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Gəncə şəhər 38 nömrəli tam orta məktəbi 2000-ci ildə bitirmiş Əliyeva Gülnar İsa qızına verilmiş A-479497 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Gəncə şəhər 13 nömrəli tam orta məktəbi 2004-cü ildə bitirmiş Həsənova Nərimən Qurban qızına verilmiş B-113879 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 115 nömrəli tam orta məktəbi 2017-ci ildə bitirmiş Əzimov Raul Anar oğluna verilmiş E-020136 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Dövlət Universiteti tərəfindən 2007-ci ildə Qurbanova (Alkhaalı) Gülsən Kərəm qızına verilmiş MNB-013153 nömrəli forqlənmə magistr diplomu və əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti tərəfindən 2005-ci ildə Qurbanova (Alkhaalı) Gülsən Kərəm qızına verilmiş B-045547 nömrəli bakalavr diplomu və əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sumqayıt şəhər 34 nömrəli tam orta məktəbi 2001-ci ildə bitirmiş Əhmədov Elmin Kamil oğluna verilmiş A-513018 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sumqayıt şəhər 13 nömrəli tam orta məktəbi 2005-ci ildə bitirmiş Əzizova Günel Fərhad qızına verilmiş B-224727 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 94 nömrəli tam orta məktəbi 2006-ci ildə bitirmiş Cəfərova Aynurə Nizami qızına verilmiş B-331649 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Kürdəmir şəhər 6 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 1999-cu ildə bitirmiş Xəlilov Zəmin Tahir oğluna verilmiş B-297397 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Dövlət Universiteti tərəfindən 2011-ci ildə Hacıyeva Güney Makif qızına verilmiş B-202805 nömrəli forqlənmə bakalavr diplomu və əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 283 nömrəli tam orta məktəbi 1999-ci ildə bitirmiş Əlimordanova Gülnar Məhəmməd qızına verilmiş A-303623 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 8 nömrəli tam orta məktəbi 2014-cü ildə bitirmiş Vəliyeva Aliyə Olep qızına verilmiş A-295344 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Əğcabədi rayon Hacıbədəlli kənd tam orta məktəbi 2007-ci ildə bitirmiş Abışova Pərvin Şakir qızına verilmiş A-463157 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Əğcabədi rayon Hüsüli kənd tam orta məktəbi 2018-ci ildə bitirmiş Bağırov Kənan Fərman oğluna verilmiş E-128663 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Əğcabədi rayon Hacıyev Şəhərinə 2006-ci ildə bitirmiş Qəhrəmanov Şəhən Şirəslan oğluna verilmiş B-282814 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Əğcabədi rayon Yuxarı Qiyaməddinli kənd tam orta məktəbin IX sinfini 2007-ci ildə bitirmiş Piriyeva Şəfiq Yusif qızına verilmiş A-540777 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Əğcabədi şəhər 3 nömrəli məktəb-liseyi 2008-ci ildə bitirmiş İsayeva Aynur Namiq qızına verilmiş B-514809 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Üzeyir Hacıbəyov adına Bakı Musiqi Akademiyası tərəfindən 2018-ci ildə Yalçın Arda Tuncay oğluna verilmiş toləbə biletini itdiyi üçün etibarsız sayılır.

2 nömrəli Bakı Baza Tibb Kolleci tərəfindən 2020-ci ildə Əbdülzəimova Günel Xəqani qızına verilmiş AA-136576 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı 1 nömrəli Tibb Məktəbi tərəfindən 1988-ci ildə Abışeva Nüşabe Adilxan qızına verilmiş MT-I-286207 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Masallı rayon Ərkivan qəsəbə 3 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 2014-cü ildə bitirmiş Xidirli Günel Mehrali oğluna verilmiş A-403468 nömrəli ümumi orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Masallı rayon Xil kənd tam orta məktəbi 1986-ci ildə bitirmiş Teyyubova Rühəngiz Məzahir qızına verilmiş 177946 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstututu tərəfindən 1974-cü ildə Abdullayev Yaşar Məmmədəli oğluna verilmiş 224431 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 133 nömrəli tam orta məktəbi 2013-cü ildə bitirmiş Knyiazzadə Fuad Çingiz oğluna verilmiş A-193934 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Zaqatala rayon Əliabad qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbi 1998-ci ildə bitirmiş Ramazanov Rauf Nurməmməd oğluna verilmiş A-245555 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Lənkəran rayon Tüdəo kənd tam orta məktəbi 2005-ci ildə bitirmiş Şükürov Vasif Rəmi oğluna verilmiş A-691299 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Lənkəran rayon Girdəni kənd tam orta məktəbi 2008-ci ildə bitirmiş İbrahimova (Bağırova) Jalə Zahid qızına verilmiş B-526066 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

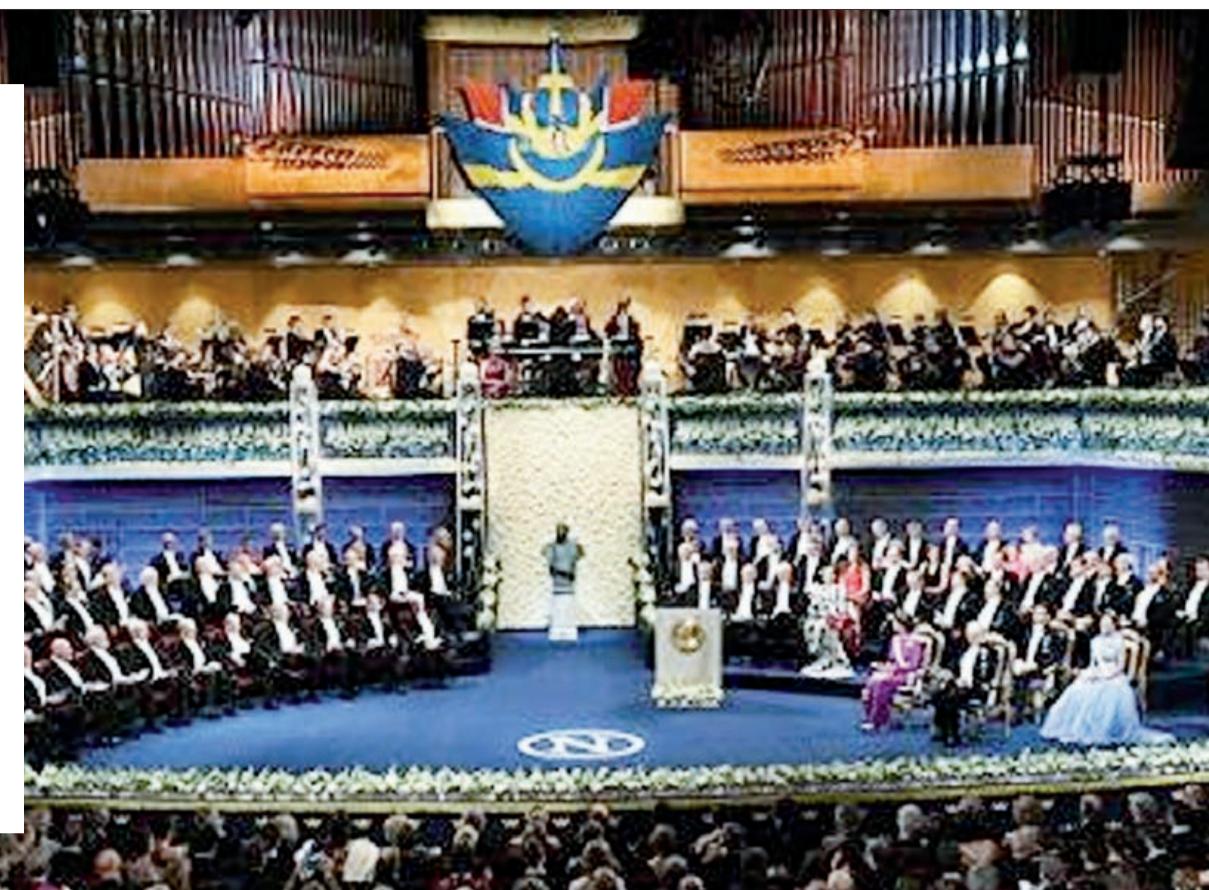
ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin rektoru, professor Cəfər Cəfərov, dosent Eldar Aslanov, professor Asəf Zamanov, professor Mahire Hüseynova, professor Fikret Rzayev, dosent Sənan Əliyev və dosent Yusif Aliyev professor İlham Pirməmmədova anası

HƏVVA XANIMIN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verirlər.

Isveçin paytaxtı Stokholmda Nobel Mükafatları Komitəsi ənənəyə uyğun olaraq, ayrı-ayrı elm sahələrində 2021-ci il üçün Nobel mükafatı laureatlarının adlarını açıqlayıb. Oktyabrın 4-de ilk olaraq fiziologiya və tibb üzrə Nobel mükafatı laureatının adı məlum olub. www.nobelprize.org saytının məlumatına əsasən, İsveçin Karolinsk Institutu tərəfindən elan edildiyi kimi, fiziologiya və tibb üzrə mükafata “Temperatur və toxunma reseptörünü kəş etdiyinə görə” amerikalı David Cullus layiq görüllüb. Professor D.Cullus karyerası ərzində təsir, ağrı və istilik kimi insan hisslerinin necə işlədiyini, eləcə də sinir uclarının istiliyi necə işlədiyini öyrənib. “Bu kəş bizim sinir sistemimizdən istilik, soyuq və mexaniki qıcıqlandırıcıları necə qəbul etdiyinə dair anlayışlarımızın sürətlə genişlənməsinə səbəb olan intensiv tədqiqat fəaliyyətinin başlanğıcını qoyub”, - deyə Nobel Mükafatları Komitəsi bəyan edib.

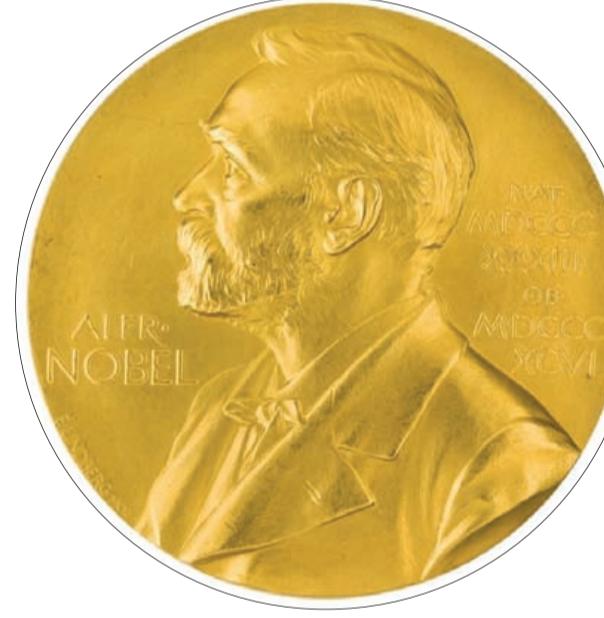
2021-ci ilin inqilabi kəşfləri

Fizika sahəsində Nobel mükafatına “Dünyada iqlim deyişiklikləri kimi mürekkeb fiziki sistemləri anlamağa kömək edən tədqiqatlarına görə” ABŞ-in Princeton Universitetindən Sykuro Manabe, Almaniyann Maks Plank İnstytutundan Klaus Hasselmann, İtaliyanın Roma Sapienza Universitetindən Corc Parisi layiq görüllüller.

Akademiya qeyd edib ki, Manabe və Hasselmannın işləri “Yerin iqlimi və bəşəriyyətin ona necə təsir etdiyi haqqında biliklərimizin bünövəsini yaradıb”. Professor Manabe atmosferdəki karbon qazının artmasının Yer səthində istiliyin artmasına səbəb olması mövzusunda araşdırılara rəhbərlik edib. Professor K.Hasselmann hava və iqlimin bir-biri ilə əlaqəsini ortaya çıxaran model yaradıb.

C.Parisi isə karyerası boyunca kompleks nizamsız materiallarda gizlənlə-

**Nobel mükafatı
laureatlarının
adları açıqlandı**

FİZİOLOGIYA VƏ TIBB ÜZRƏ

Devid Cullus 1955-ci ildə Nyu-Yorkun Brayton-Beach rayonunda anadan olub. Buradakı Abraham Lincoln orta məktəbinin bitirib. Atası mühəndis, anası isə ibtidai sinif müdürü olub. 1977-ci ildə Massachusetts Texnologiya İnstitutunda bəkalavr, 1984-cü ildə Berkli Kaliforniya Universitetində filosof doktoru dərəcəsi alıb. 1990-ci ildən San-Fransisko Kaliforniya Universitetinin professorudur. ABŞ Milli Elmlər Akademiyasının (2004), Amerika İncəsənət və Elmlər Akademiyasının (2005) üzvü, Macaristan Elmlər Akademiyasının xarici üzvüdür. Tibb sahəsində bir sıra nüfuzlu elmi mükafatlar (Qayrdner, Rosenstil, Kavli, tibb sahəsində irolılış-yə görə və s.) layıq görüllüb.

FİZİK ÜZRƏ

Sykuro Manabe 1931-ci ildə Yaponiyanın Ehime prefekturasının Uma rayonunun Sinritsu kəndində anadan olub. Bəkalavr, magistre və fəlsəfə doktoru elmi dərcələrini Tokio Universitetində alıb. İqlim sahəsində tədqiqatlar aparmaq üçün ABŞ-a gedib. 1997-ci ildək ABŞ Hava Bürosunda çalışıb. 1997-2001-ci illerde Yaponiyada qlobal deyişikliklər tədqiqatları sistemində qlobal istişənə səbəbini rəhbərlik edib. 2002-ci ildə dəvət olunmuş elmi işçi kimi Princeton Universitetinin Atmosfer və Okean Elmləri Proqramında çalışımaq üçün ABŞ-a qaydırıb. O, həmçinin 2007-2014-cü illerde Nagoya Universitetinin xüsusi dəvət olunmuş professoru kimi çalışıb. Hazırda Princeton Universitetində baş meteoroloq vəzifəsində çalışır. S.Manabe ABŞ Milli Elmlər Akademiyasının üzvü, Yaponiya Elmlər Akademiyasının və Avropa Akademiyasının və Kanada Kral Cəmiyyətinin xarici üzvüdür.

Klaus Hasselmann (alman fiziki, okeanoloq, meteoroloq, klimatoloq, statistic) 1931-ci ildə Almaniyann Hamburg şəhərində anadan olub. 1955-ci ildə Hamburg Universitetini bitirib, fizika və riyaziyyat üzrə təhsil alıb. 1955-1957-ci illərdə Gettingen Universitetində və Max Plank Mayelerin Dinamikası İnstitutunda fizika və hidrodinamikanı öyrənib. 1957-ci ildə Gettingen Universitetində doktorluq dərəcəsi alıb. 1957-1961-ci illerde Hamburg Universitetinin Herbi-Dəniz Memarlığı İnstitutunda təcrübəçi-tədqiqatçı vəzifəsinə dəvət edilib. 1999-cu ildən Max Plank Meteorologiya İnstitutunun feksi üzvüdür. Qlobal istişənə sahəsində əsərlərinən on çox sitat götürülən 2 alımdan biridir. Hazırda Maks Plank Hamburg adına Meteorologiya

Laureatlar

Institutunun professoru olan K.Hasselmann İsveç Kral Elmlər Akademiyasının (xarici), Avropa Geomuk və Kral Meteorologiya Cəmiyyətinin feksi, Avropa Elmlər və İncəsənət Akademiyasının, Alman Meteorologiya Cəmiyyətinin və Təbii Riyaziyyat və Mexanika Cəmiyyətinin üzvüdür. Elmi nüaliyyətlərinə görə bir çox mükafatlara layıq görüllüb.

Corcio Parisi 1948-ci ildə Romada anadan olub. 1970-ci ildə Roma Sapienza Universitetini bitirib. 1971-1981-ci illərdə Milli Nüvə Fizikası İnstitutunda, həmçinin dəvətli elmi işçi kimi Kolumbiya Universitetində (1973-1974), Ali Elmi Tədqiqatlar İnstitutundan (1976-1977) və Paris Ali Normal Məktəbində (1977-1978) çalışıb. 1981-1992-ci illerde Roma Tor Vergat Universitetində nəzəri fizika üzrə professor olub, hazırda Sapienza Universitetinin kvant fizikası professorudur. İtaliya, Fransa, ABŞ Elmlər akademiyalarının üzvüdür. 2018-ci ildə İtalya Respublikası Elmlər Akademiyasının prezidenti seçilib. Elmi tədqiqatları bir çox mükafatlarla qeyd olunub. O, Feltrinelli (1986), Dirak (1999), İtaliya Baş nazirinin (2002), Enriko Fermi (2003), Dani Haynemann (2005), Volf mükafatlarına (2021), Boltzman medalına (1992) layıq görüllüb.

KİMYA ÜZRƏ

Alman kimyaçı **Bencamin List** 1968-ci ildə anadan olub. O, organokatalizin, kimyəvi reaksiyaların sürtənləndirilməsi və onların sevərliliyinin artırılması metodunun müəlliflərindən biridir. 1993-cü ildə Berlin Azad Universitetini bəkalavr, 1997-ci ildə Höte Universitetini magistr dərəcəsi ilə bitirib. Doktorluq işini ABŞ-in La-Xoye şəhərində Skripps Tədqiqat İnstitutunda yerinə yetirib. Postdoktor tədqiqatçısı kimi 1997-1998-ci illerde ABŞ-da çalışıb. 2003-cü ildə Maks Plank adına Körümü Tədqiqatlar İnstitutunda qrup rəhbəri kimi fəaliyyətə başlamaq üçün Almaniyaya qaydırıb. 2005-ci ildə isə homogen kataliz şəbəsini rəhbərlik edərək institutun direktorlarından biri, 2012-2014-cü illerde isə ic-

raçı direktoru olub. 2004-cü ildən Köln Universitetinin üzvi kimya üzrə feksi professorudur. B.List 2 defə Avropa Tədqiqat Şurasının (ERC) qrantını alıb. Bu qrantın ümumi məbləği 4,5 milyon avro təşkil edir. Ümumiyyətde ise, son 10 il erzində ERC -in qrantını almış 10 alım Nobel mükafatına layıq görüllüb.

David Makmillan 1968-ci ildə Şotlandiyanın Belçill şəhərində anadan olub. Britaniya-Amerika üzvi kimyəçisidir. Qazqo Universitetini bitirib (kimya, bəkalavr, 1991). Doktorluq tədqiqatlarını Kaliforniya və Harvard universitetlərində aparıb. Karyerasına 1998-ci ildə Kaliforniya Universitetində başlayıb. 2000-ci ildə Kaliforniya Texnologiya İnstitutuna keçib. 2006-cı ildən Princeton Universitetinin kimya kafedrasında professor vəzifəsində çalışır. Princeton Universitetinin əməkdar universitet professoru, London Kral Cəmiyyətinin (2012) və ABŞ Milli Elmlər Akademiyasının (2018), Edinburg Kral Cəmiyyətinin (2013) üzvüdür. 2009-2014-cü illerde “Chemical Sciences” jurnalının baş redaktoru olub. 2012-ci ildən Amerika İncəsənət və Elmlər Akademiyasının üzvüdür. Kral Kimya Cəmiyyətinin Yüz illik (2019), eləcə də ABŞ və dünyanın çoxsaylı elmi cəmiyyət və fondlarında nüfuzlu mükafatlarına layıq görüllüb.

ƏDƏBİYYAT ÜZRƏ

Abdulrazak Gurnah 1948-ci ildə Hind okeanının Zənzibar adasında anadan olub. 1963-cü ilin dekabrında Britaniya müstəmləkəciliyindən sülh yolu ilə azad edildikdən sonra Zənzibardə baş vermiş inqilab noticəsində müsləman əhalisine qarşı təzyiqlər artıb. Gurnah təzyiqlərə məruz qalan etnik qrupun üzvü kimi məktəbi bitirdikdən sonra on səkkiz yaşında ölkəsinə tərk edib və Britaniyaya sığınb. Təqquidə çıxana qədər İngiltərənin Kent Universitetində ingiliscə postkolonial ədəbiyyat professoru idi. On romanı və bir sıra hekayələri çap olunub. Əsərlərini ingiliscə dilində yazan Abdulrazak Gurnah dünyada “Cənnət” və “Fərəlilik” adlı romanları ilə tanınır.

mış nümunələri aşkar edərək elm və riyaziyyatın bütün sahələrində rast gəlinən bir-birinə eks və tamamilə tosadüf fenomenləri anlamağa imkan verən tədqiqatlar aparıb. “S.Manabe və K. Hasselmann iqlim və insanların ona necə təsir etdikləri haqqında biliklərimiz özəsim qoydular”, - deyə İsveç Kral Akademiyası bildirib.

Kimya sahəsində Nobel mükafatına “Asimetrik organokatalizin inkişafına görə” Almaniyann Maks Plank İnstytütündə Bencamin List və amerikalı, Princeton Universitetinin professoru Devid Makmillian layıq görüllüb. Nobel Mükafatları Komitəsinin açıqlamasında qeyd olunub ki, uzun müddət elm adamları yalnız iki növ katalizatorun - metallar və fermentlərdən ibarət olduğunu inanıb. Bir-birindən asılı olmayaraq, Bencamin List və Devid Makmillian üçüncü növ - kiçik üzvi molekullara əsaslanan asimetrik organokataliz hazırlayıb. “Bu, kimyani nəinki, ekoloji cəhətdən dəhə tamiz edib, həm də asimetrik molekulların istehsalını asanlaşdırıb” - deyə Nobel Mükafatları Komitəsinin açıqlamasında qeyd olub.

Oktyabrın 7-de İsveç Akademiyasının qərarı ilə 2021-ci il üçün ədəbiyyat üzrə Nobel mükafatına İngilterədə yaşayan tananziyali yazıçı Abdulrazak Gurnah layıq görüllüb. O, bu mükafata “Müstəmləkəciliyin nəticələrinə və mədəniyyətlər və qitələr arasında ucurreda bir qəçinə taleyinə yanaşmadə barışmaz və şəfəqli mövqeyinə görə” layıq görüllüb.

Oktyabrın 8-de Osloda 2021-ci il üzrə Nobel Sülh mükafatının sahiblərinin adları açıqlanıb. Mükafatın demokratiya və davamlı sülh üçün osas şort olan ifadə azadlığının qorunması sahəsində soyuların mövqeyinə görə” layıq görüllüb.

Oktyabrın 11-de Nobel Mükafatları Komitəsi 2021-ci il üçün iqtisadiyyat üzrə Nobel Mükafatının sahiblərinin adını açıqlayıb. İngilterədən İngilərədə yaşayan Abdurəzzak Gurnah layıq görüllüb. O, bu mükafata “Səbəb-natıca əlaqələrinin təhlilinə metodoloji töhfələrinə görə” amerikalı iqtisadişçi alımlar Coşua Angrist və Guido Imbens, eləcə də “Ömək iqtisadiyyatına verdiyi empirik töhfəsinə görə” David Kard layıq görüllüb.

Iqtisadiyyat üzrə Nobel mükafatı iqtisadiyyat üzrə Nobel Mükafatının sahiblərinin nüfuzlu mükafat hesab olunur. İsvət Bankının 300 illiyi münasibəti təsis olunmuş bu mükafat ilk dəfə 1969-cu ildə verilib.

Qeyd edək ki, mükafatın təqdimat mərasimi dekabrın 10-da İsveçin və Norveçin paytaxtlarında Alfred Nobelin doğum günündə keçirileceək. Ötən ildə olduğunu kim, bu il də hor nominasiyada Nobel mükafatının pul məbləği 10 milyon kron (1.19 milyon ABŞ dolları) təşkil edəcək.

SÜLH ÜZRƏ

Amerika-Filippin jurnalisti **Mariya Rosa** 1963-cü ildə Manila şəhərində (Filippin) anadan olub. 1973-cü ilin dekabrında daimi yaşayış üçün ABŞ-a köçüb. Princeton Universitetində ingiliscə bəkalavr derecəsi alıb. 1986-ci ildə Fulbright grantı sayesində Filippin Universitetinin aspiranturrasında təhsil alıb. 1987-1991-ci illərdə Filippin Universitetinin Kültəvi Kommunikasiyalar Kolecində müəllimlik edib. 2005-ci ildə ABS-CBN xəber qrupunun baş vitse-prezidenti olub, altı il ərzində Filippindən on böyük xəbor şirkətinə rəhbərlik edib. 2012-ci ildə Filippinin aparıcı online xəbor resurslarından biri olan rappler.com onlayn platformının həmtəsisi olub. Hazırda platformının baş direktoru və prezidentidir. 2018-ci ildə “Azadlığın Qızıl qələmi” Ümumdünya qəzet Assosiasiyanın mükafatına layıq görüllüb. 2018-ci ildə “Time” jurnalının versiyasına görə “İlin adamı”, həmçinin əsrin on nüfuzlu qadınlarından biri elan edilib.

Dmitri Muratov 1961-ci ildə Kuybişev (indiki Samara) şəhərində anadan olub. 1983-cü ildə Kuybişev Dövlət Universitetinin (Samara Dövlət Universiteti) filologiya fakultetindən bitirib. 1987-ci ildə “Komsomolskaya pravda” qəzetiñin fehələ gənclər şəbəsinin müdürü, 1990-1992-ci illərdə isə informasiya və siyaset şəbəsinin redaktoru olub. Bir müddət D. Muratov qəzet və televiziya işini birləşdirib. Belə ki, o, 1997-ci ildə “Mətbuat Klubu” (ATV - ORTV) programının, 1998-1999-cu illərdə isə “NTV” telekanalında həftəlik “Mətbuat” programının aparıcısi olub. 2017-ci ildən “Novaya qazeta” nəşrinin Direktorlar Şurasının sədri, 2019-cu ilin noyabrından baş redaktorudur.

İQTİSADİYYAT ÜZRƏ

David Kard 1956-ci ildə Kanadanın Qelf şəhərində anadan olub. Hazırda Kaliforniya Berkli Universitetində ədəbi tədqiqatlar aparır.

Coşua Angrist 1960-ci ildə Ohayo ştatının Kolumbus şəhərində anadan olub. Massaçusets Texnologiya İnstitutunda çalışır.

Guido Imbens 1963-cü ildə Niderlandın Eindhoven şəhərində anadan olub. Hazırda Stanford Universitetində çalışır.

Oruc MUSTAFAYEV